

**EL POU
DE LA
GALLINA**

Núm. 392

elpou.cat | 4€ | desembre 2022

**REVISTA MANRESANA
D'INFORMACIÓ I OPINIÓ**

DONES QUE COMUNIQUEN

+
L'entrevista a
Esteve Soler,
dramaturg
i cineasta

La curiositat no té edat. Aprendre, tampoc.

**USènior és el programa
d'extensió universitària
d'UManresa per a persones
majors de 55 anys.**

**Inscripcions
obertes**

PROGRAMACIÓ DEL 2n TRIMESTRE Cursos Monogràfics Gener-Març 2023

- Història de Catalunya.
Del s. XIX al s. XX
- Introducció a l'astronomia
- Gaudir de les arts escèniques:
teatre, òpera, ballet i música
- Com funciona el negoci del futbol
- L'ofici d'escriure. Taller d'escriptura
- 1522-2022. La transformació d'Ignasi
de Loiola a Manresa
- Taller d'expressió oral per al debat

Més informació a:

T. 93 875 96 04 / Whatsapp: 626 782 498
usenior@umanresa.cat
www.umanresa.cat

U Sènior

UMANRESA | UVIC·UCC

UMANRESA

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL
DE CATALUNYA

FUNDACIÓ
UNIVERSITÀRIA
DEL BAGES

Comunicar en femení

E

l debat sobre el paper de la dona és de plena actualitat. És recurrent, necessari i, per descomptat, encara hi ha molt camí per córrer amb l'objectiu de corregir visions i principis gravats

a foc en milions de cervells occidentals

al llarg de centúries. Han calgut ministeris d'Igualtat o de Feminismes –o bé tots dos alhora– per reconduir rols tant marcats en tots els àmbits: domèstic, recreatiu, esportiu i, especialment, laboral, per revertir tendències o, com a mínim, mitigar les pulsions i les conductes de dominació tàcita dels homes sobre les dones.

En l'àmbit del periodisme i els mitjans de comunicació, també. I en un país com el

nostre, on les tendències i formats audiovisuals –en paral·lel als grans canvis polítics i so-

cials– sempre s'introdueixen tard, en programacions i graelles, encara una mica més. Així, mentre que a la BBC o a les ràdios i televisions americanes,

emergien i es consolidaven periodistes i comunicadores de prestigi, a l'Espanya dels noranta desembarcaven les televisions privades amb les Mama Chicho de Berlusconi importades d'Itàlia.

Al món de la radiodifusió, on la cosificació pesa menys, hi havia més propostes comandades per dones i propostes més variades.

Amb el tombant de segle, comencen a consolidar-se algunes dones com a primers referents periodístics en l'àmbit informatiu i, en el de l'entreteniment, prenen rellevància i van matant el paper *decoratiu* de l'hostessa, l'assistent o la consort dels platós i estudis. Cada cop hi ha més i millors periodistes i comunicadores als mitjans de comunicació, no només donant la cara i presentant la veu, sinó també en àmbits tècnics, artístics, de creació de continguts o, fins i tot, directius. En aquest darrer esglaó, el sostre de vidre existeix, però el camí per a les joves no està tan minat. En paral·lel, sobretot en l'àmbit audiovisual, la carta de la *nena mona* se segueix jugant i encara passa massa per davant del pòsit que hi ha rere d'un cos o un bust parlant. En la informació esportiva, de manera especial. Això també cal dir-ho. A banda de mirar, també s'ha d'escoltar el discurs de les comunicadores. Sembla obvi, però per a alguns no ho és tant. El proper pas, molt probablement, és que les noves generacions –dins i fora dels mitjans de comunicació– acceptin la diversitat com a binomi indestruïble de la igualtat. També per qüestions d'origen, raça, condició social i capacitacions, i no només per raons de gènere. Perquè comunicar en masculí sigui igual de vàlid que fer-ho en femení.

CLARET & GUBIANAS 2022

El moment de la sardana, a debat al Casino

El dia 2 de novembre es va fer una taula rodona, dins del cicle Temes del Pou, a la Sala d'Actes del Casino, sobre *Manresa i la sardana*, amb la intervenció de Montserrat Sala, presidenta de la colla sardanista Dintre el Bosc, i Núria Soler, en representació del Foment de la Sardana de l'Agrupació Cultural del Bages. Durant l'acte es va presentar la revista de novembre, que dedicava el tema central al moment que viu la sardana a Manresa, que es prepara per ser capital del sardanisme l'any 2024.

Calendari del Pou 2023

Com cada any, en aquesta revista de desembre trobareu encartat el Calendari del Pou per a l'any vinent, amb il·lustracions d'Omar Cárdenas, Gemma Buch, Maria Assumpció Piquer i Maria Picassó. Els lectors i subscriptors que en vulguin més exemplars poden adreçar-se a la redacció de la publicació.

Aquest Nadal regaleu el Pou!

Amb l'objectiu de reforçar la presència entre les manresanes més joves i entre els que resideixen en altres indrets del país o de l'estranger, la revista us convida a participar en la campanya de noves subscripcions. Es tracta de regalar una subscripció per un any, per un preu de 45 euros, a una persona a qui li puguin interessar els continguts de la publicació, visqui on visqui. Per formalitzar-ho, només cal entrar a www.elpou.cat/seccio/subscripcio.

Judit Montón publica llibre

La jove periodista Judit Montón, col·laboradora d'aquesta revista, acaba de publicar el llibre *Hasta aquí. Ser madre en prisión*, elaborat amb cinc companyes de professió: Andrea Cuerva, Laura Mateu, Marina León, Paola Badia i Paula Tolosa. El llibre conté cinc cròniques que relaten les vivències de cinc mares a la presó de Wad-Ras i es pot comprar en paper i en format ebook.

La Premsa Comarcal tanca el 40è aniversari al Palau de la Música

El dia 19 de novembre, en el marc de la novena edició del Dia de la Premsa Comarcal, es van cloure els actes de celebració del 40è aniversari de l'ACPC amb una gala al Palau de la Música Catalana. Una festa que va combinar l'entreteniment i la part institucional, i a la qual van assistir més de 400 persones, entre les quals hi havia editors de premsa, periodistes, anunciants, lectors i amics vinguts de tot l'Estat. La gala va començar amb la música de la cantant

tortosina Montserrat Castellà i va ser conduïda per Òscar Dalmau. El primer dels actes institucionals va ser el lliurament dels Premis Premsa Comarcal a la Solidaritat a estudiants d'ESO. Tot seguit, la consellera de la Presidència, Laura Vilagrà i el president de l'ACPC, Francesc Fàbregas, van fer lliurament del 2n Premi d'Honor de la Premsa Comarcal a la periodista Rosa Maria Calaf. La gala va acabar amb la música de Joan Dausà.

El negoci immobiliari creixia

El número de gener de 1998 de la revista publicava el reportatge central de Joan Barbé i Carles Claret, que analitzava el boom de la construcció a Manresa. Continuava augmentant el parc d'habitatges, per damunt de la demanda real, per causes econòmiques, socials i polítiques. Entre solars residencials, unitats d'actuació i plans especials, hi havia un potencial de 5.405 habitatges per construir. I a això calia afegir-hi el futur desenvolupament dels plans parcials de la Parada, el Tossal dels Cigalons i les Bases de Manresa. El gerent de Fòrum, Josep Armengol, i el consultor d'empreses Joan Segon, comentaven a la revista que l'aflorament de diners negres era un dels factors que havia contribuït a l'augment de la febre constructiva. I el regidor d'Urbanisme, Joaquim Garcia, declarava que caldria garantir nou sòl residencial i reconduir la situació per oferir un tipus d'habitatge més atractiu i còmode.

S'estrenava la plaça Sant Domènec renovada

El dia 20 de desembre, s'inaugurava amb sardanes la remodelació de la plaça de Sant Domènec, després de quinze mesos d'obres. El dia 2 s'havia acabat la reforma del centre sociosanitari de l'hospital de Sant Andreu. El dia 16, els alcaldes de Vic i Manresa signaven un conveni de col·laboració per a la promoció de les dues ciutats. El mateix dia, l'acumulació de llànties enceses per la festa de Santa Llúcia a la Seu provocava un petit incendi i una gran fumera. I el dia 19, el grup inversor britànic Hillmaster International comprava l'edifici de Cal Jorba.

Premiats entre
els millors formatges
del món

Més de 30 anys elaborant
formatges artesans

MUNTANYOLA

SABORS QUE IL·LUSIONEN

Som formatgers

Amb el suport de:
Ajuntament de Muntanyola,
Departament d'Agricultura,
Ramaderia i Pesca del Govern de Catalunya.
La venda de proximitat està regulada per la llei i s'ha de identificar
els productes que venen de la nostra producció al punt de venda.
24/03/2015

Un projecte social de:

AMPANS

Manresa, ciutat dels infants

El dia 20 de novembre s'ha commemorat el Dia Internacional dels Drets dels Infants. Per visibilitzar els abusos que pateixen els menors arreu organitzem esdeveniments i ens imaginem uns paraigües que hauran de protegir la seva vida, la seva salut, la seva dignitat i la seva educació. Però hi ha un dret fonamental que es vulnera reiteradament a les nostres ciutats, sense que ni tan sols hi parem atenció. Es tracta del dret a poder sortir sols de casa per viure, en companyia dels amics propers, les experiències fonamentals de l'exploració, l'aventura i el joc. Es tracta del dret a l'autonomia i al desenvolupament ple de les capacitats, en l'etapa més fonamental del desenvolupament personal, la infantesa.

Els infants són ciutadans de ple dret de la ciutat des de la Declaració dels Drets dels Infants del 1959 i com a tals no hem de menystenir les seves necessitats pensant que són futurs ciutadans o adults en formació. Les nostres ciutats actuals s'han dissenyat posant el focus en les necessitats del cotxe: s'obren vies ràpides de descongestió, es dupliquen els carrils, s'amplien places d'aparcament i es construeixen rotondes. Com a resultat, les voreres s'estrenyen, es perden espais per a parcs, places i carrers pacífics i cada cop és més difícil i perillós anar a peu, encara més per als infants. Algunes ciutats estan fent esforços per revertir aquesta tendència a limitar l'autonomia de moviment dels infants a la ciutat posant les necessitats dels infants al centre. I és que una ciutat pensada des de la mirada dels infants és també una ciutat pensada per a les persones grans, per

a les persones amb diferències funcionals, per a persones d'altres comunitats i també per al ciutadà mitjà, adult, home i treballador. I què cal fer, per tant, per assolir la ciutat dels infants?

En primer lloc, canviar les prioritats en relació al cotxe i liquidar el seu predomini, que ha condicionat fins i tot la salut i la vida de les persones a la ciutat. Manresa és una ciutat mitjana, compacta, on les distàncies són assumibles per anar a peu o fer servir el transport públic. Cal retallar espai al cotxe, eliminar carrils de circulació i treure places d'aparcament per retornar l'espai al vianant, a la vida quotidiana i espai i autonomia de joc i experimentació als infants. En segon lloc, tornar-nos ciutadans actius i ocupar i ser presents en l'espai públic. Tornar als nostres carrers el paper social de trobada, de passeig i de joc que van tenir al seu moment. Optar a la utopia d'una ciutat millor i seguir el model de Fano, la ciutat que va fer seva la proposta d'en Tonucci, on la Ciutat dels Infants és un projecte permanent de transformació urbana que té com a paràmetre les necessitats i opinions dels seus nens i nenes. On als infants se'ls ofereix la llibertat plena de ser i estar i no un paraigua sota el qual protegir-se. Gràcies al Francesco Tonucci per les seves aportacions i experiències, recollides al seu llibre, de lectura obligada, *La ciutat dels infants*.

Marta Casas, arquitecta del col·lectiu
Ciutats Mitjanes per la Vida
Quotidiana i del grup d'Arquitectes
en Femení del COAC CC

Contra la requalificació del camp dels Lledoners

Meandre deplora que el ple de l'Ajuntament de Sant Joan de Vilatorrada hagi aprovat per unanimitat reiniciar la requalificació com a sòl urbanitzable del camp de Lledoners, al bell mig del corredor ecològic i social del camí de Joncadella. El procediment va ser aturat el mes de juny per la Comissió Territorial d'Urbanisme de les Comarques Centrals arran del recurs de reposició

fet per la nostra entitat el mes de gener, que demostrava la caducitat del procediment per la pèrdua de vigència de la Declaració ambiental estratègica. Els intents de requalificar el camp de Lledoners com a sòl industrial són encara símptomes de l'especulació que hi va haver en la compra i venda de terrenys l'any 2004 arran de la ubicació triada per la Generalitat per al Centre Penitenciari. Una vegada inaugurada la presó, hi va haver un consens general de conservar el mosaic agroforestal romanent de l'entorn. L'any 2009 es trenca aquest consens amb la proposta d'un promotor de modificació del POUM de Sant Joan per requalificar el camp de Lledoners amb l'agreuja que la ubicació queda separada del polígon dels Vinyats i que en cas d'urbanitzar-se afectaria de ple el ja estret corredor ecològic i social. L'intent de requalificació queda en somort fins l'any 2015, moment en què Meandre fa les primeres al·legacions en contra.

Per raons que desconeixem, no és fins al 2021 que des de l'Ajuntament es torna a promoure la requalificació. Arran d'aquest fet fem el recurs de reposició pertinent on, a part d'insistir en la incoherència d'ocupar més mosaic agrícola i forestal del Pla de Bages en plena emergència climàtica amb la gran quantitat de sòl industrial buit a la comarca, objectivem que el document de declaració ambiental estratègica està caducat. El més de juny la Comissió Territorial d'Urbanisme de les Comarques Centrals retorna a l'Ajuntament l'expedient de Modificació i informa que cal iniciar novament el tràmit d'avaluació ambiental estratègica atès que ha caducat, tal com apuntaven els nostres serveis jurídics. Sortosament, la vigència dels documents de declaració ambiental per qualsevol modificació d'un pla urbanís-

tic caduquen al cap de dos anys. La llei en aquest cas té en compte que la valoració ambiental de qualsevol ocupació de territori deixa de tenir vigència als dos anys, ja que amb el temps les condicions ambientals i/o socials poden variar. Sembla que per als membres del consistori, des de l'any 2009, no hagi passat res al món que pugui fer replantejar projectes que van en direcció contrària al que avui la població i el planeta necessiten. No estem en emergència climàtica? No hi ha una guerra a Europa? No hem de facilitar la sobirania alimentària? És que la població no valora més que mai poder gaudir dels rodals de pobles i ciutats des de la pandèmia? No hi ha una pèrdua brutal de biodiversitat a Catalunya com demostra l'informe *Estat de la Natura a Catalunya 2020*? I, finalment, no es té en compte la gran quantitat de naus industrials buides i de sòl industrial sense desenvolupar com demostra l'Anàlisi global dels PAE al Bages?

L'administració convida reiteradament

la ciutadania a exercir la participació ciutadana. Exercida en aquest cas per 23 entitats del Bages amb la redacció, presentació i discussió del *Manifest a favor de una gestió del sòl industrial vacant de la comarca de Bages amb una visió supramunicipal per evitar així noves requalificacions dels espais oberts del mosaic agrícola i forestal del Pla de Bages*. La resposta del consistori és el silenci i seguir amb la inèrcia devastadora de territori de sempre. Meandre i el col·lectiu de Voluntàries Ambientals de Sant Joan demanem a l'alcalde Solernou i a tots els grups polítics del consistori que en el programa electoral de les properes eleccions desestimin definitivament reiniciar la requalificació de Camp de Lledoners i treballin per la gestió mancomunada del sòl industrial buit de la comarca. Les noves generacions no ens perdonaran seguir exercint com a negacionistes del canvi climàtic ni ser-ho per omissió.

Meandre

caçats a la xarxa

25 de novembre. Anna Brugués @abfeliip

L'edifici nou del Museu Comarcal de Manresa és un gran taüt negre que preservarà art, història i cultura. Tot bé.

Ara que les candidatures per a les eleccions municipals es van presentant i definint, el gran tema de l'arquitectura i el disseny urbà de Manresa torna a posar-se damunt la taula. Cada projecte, un debat. El del museu donarà per a molt.

EL POU DE LA GALLINA

Número 392 - Desembre 2022

De mes a mes 8

Favets...

Josep M. Oliva / Jordi Sardans 10

...i tremendos

Marta Jorge / Carles Claret 11

La presència de les dones als mitjans avança amb pas ferm 12

Històries centenàries 22

Rokhaya Cisse. Senegal 24

Innovació i tecnologia 26

Saps què menges? 28

Les mines d'aigua de Sant Joan d'Oló 30

El fals equilibri ecològic 31

L'Entrevista a Esteve Soler 32

Quadern obert 37

Italo Calvino, rampant, partit, inexistent 38

Lèxic a la manresana 40

La riuada malmet Els Polvorers (1907) 41

Propostes 42

Casa de l'Englantina 43

Fanal de cua
L. Capdevila / E. Tomasa 44

el Cul del Pou 45

Neix Manresa Il·lumina

2 de novembre. El polígon de Bufalvent crea la primera comunitat energètica empresarial de l'Estat. Amb el nom de Manresa Il·lumina neix en forma de cooperativa constituïda per 31 empreses i, inicialment, construirà i gestionarà instal·lacions solars fotovoltaïques tot i que a curt termini s'obrirà a altres camps de l'energia sostenible.

La Joviat passarà a la xarxa pública

4 de novembre. El conseller d'Educació, Josep González-Cambray, anuncia a Manresa la integració a la xarxa pública del centre de l'Escola Joviat de la Muralla de Sant Francesc, de cara al curs 2023-24, en les etapes de segon cicle d'educació infantil, primària i ESO.

Creafest promou el català a les xarxes

5 de novembre. Organitzat per l'Associació Creadors.TV, el festival Creafest reuneix creadors en català a les xarxes socials a la plaça de Sant Domènec, amb grups musicals i generadors de continguts i *influencers*, xerrades i taules rodones a l'auditori de la Plana de l'Om, i concert de cloenda amb Lauzeta Folk.

Regió7 lliura els seus premis

7 de novembre. Amb una gala al Kursaal presidida per Pere Aragonès i animada pel mag Pere Rafart, Regió7 lliura els premis de l'any a Josep Pons, Ambaixador; Núria López-Bigas, Ciència i Tecnologia; UVE Solutions, Empresa; Mireia Naval, directora del Pades Bages, premi Ac-

tius Socials; Pedro Martínez, Esport; Santi Arisa, Cultura; Manel Alias, Comunicació.

El rector veta el Misteri de la Llum

9 de novembre. La Festa de la Llum de Manresa es queda sense representació del Misteri de la Llum perquè el rector del Carme argumenta que els retaules traslladats des de la Cova «estarien en perill» amb la representació i l'Ajuntament vol portar el muntatge a un terreny «més contemporani» traient-lo fora del Carme.

Una placa recorda on va néixer Almendros

9 de novembre. L'alcalde Aloy descobreix una placa commemorativa a la casa del carrer Vilanova, 1-3, per recordar on va néixer l'actriu i locutora Maria Matilde Almendros, en l'any del seu centenari.

Mor Antoni March

11 de novembre. El metge i pintor Antoni March Salas, membre del Gremi de Sant Lluc i del Grup 13, mor als 99 anys.

Es presenten les memòries del doctor Llusa

12 de novembre. Un auditori de la Plana de l'Om ple del tot acull l'acte de presentació del llibre de memòries del doctor Carles Llusa, *A la recerca del temps passat*, en el qual intervé el president Jordi Pujol.

P

Associació cultural El Pou de la gallina

President: Jaume Puig

Vicepresident: Ramon Fontdevila

Secretària: Lourdes Muñoz

Tresorer: Francesc García

Vocals: Joan Cals, Carles Claret, Josep Maria Mata, Lluís Matamala, Josep R. Mora, Montse Rosell, Jordi Sardans, Teresa Torra i Joan Vilamala.

Redacció, administració, publicitat i subscripcions:

Carrer Sobrerroca, 24, baixos
08241 - Manresa
Telèfon: 93 872 50 18
www.elpou.cat
elpou@elpou.cat

Revista fundada el 1987

Membre de l'Associació

Catalana de la Premsa Comarcal

Premi Tasis Torrent 1991

Coordinador: Jordi Sardans

Cap de redacció: Carles Claret

Redacció: Sílvia Berengueras, Marta Cárdenas, Jordi Estrada, Marta Jorge, Judit Montón, Josep M. Oliva, Marc Prat, Ferran Sardans, Laura Serrat, Blanca Soler.

Disseny: Jana Fontdevila i Erques Torres

Maquetació: Jana Fontdevila

Portada: Laura Serrat i Núria Bacardit, periodistes manresanes. Foto de Francesc Rubí.

Fotografia: Jordi Alavedra, Joan Closas, Francesc Rubí, Marc Prat.

Col·laboradors: Isaac Bosch, Maria Camp, Llorenç Capdevila, Jordi Casas, Ignasi Cebrian, Cercle Artístic de Manresa, Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Manresa, Laura Estrada, Eva Forn, El Galliner, Josep Girabal, Jaume Gubianas, Robert Martí, Josep M. Mata, Javi Oviedo, Maria Picassó, Quaderns de Taller, Eudald Tomasa, Erques Torres, Laura Vidal, Joan Vilamala, Marc Vilanova, Lluís Virós.

Administració:

Marc Prat

Expansió publicitària:

Publicitat Clarena
Urgell, 38. Tel. 93 872 43 86

Impressió:

INOM, SA. Era de l'Huguet, 7.
Tel. 93 878 41 20

Distribució:

Sobrerroca Centre SL.
Tel. 93 873 92 34

Dipòsit Legal:

B-13.528-1987
ISSN: 2253-6647

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Les col·laboracions que apareixen signades a la revista no representen, necessàriament, l'opinió d'El Pou de la gallina

Manresans a l'Any Ignasià de Barcelona

14 de novembre. El saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat acull l'acte commemoratiu nacional de l'Any Ignasià, on intervenen l'Esbart Manresa i l'Orfeó, acompanyats d'un centenar de representants de la ciutat.

L'arxiu comarcal ja té nova destinació

15 de novembre. L'alcalde Aloy i la directora general de Patrimoni, Sònia Hernández, presenten l'espai on s'ubicarà la nova seu de l'Arxiu Comarcal del Bages, que també integrarà l'Arxiu Municipal de Manresa, als terrenys de la part posterior de l'Ajuntament de Manresa.

Els joves clamen contra la violència masclista

25 de novembre. Més de 700 persones s'apleguen contra la violència masclista a la plaça Major. La música, la dansa i els parlaments institucionals protagonitzen una celebració que posa el focus en la prevenció entre els joves.

Xavier Obradors rep el 40è premi Bages de Cultura

25 de novembre. Una setmana després de la gala dels premis Lacetània de les Arts i la Cultura a Sallent, Òmnium Bages-Moianès lliura el 40è premi Bages de Cultura al científic manresà Xavier Obradors i Berenguer,

Xavier Obradors, premi Bages de Cultura 2022 (Eva Forn)

doctor en Física i en Ciència de Materials i director de l'Institut de Ciència de Materials de Barcelona.

La Fira encén els llums de Nadal

26 de novembre. Com a preludi de la fira de Sant Andreu, que aplega un centenar de parades, s'encenen els llums nadalencs del centre històric, que enguany redueixen mitja hora diària el funcionament, en una mesura simbòlica per reduir la despesa elèctrica.

Líders espirituals signen el Pacte Manresa 2022

30 de novembre. Representants de confessions religioses de 33 països d'arreu del món participen en el fòrum interreligiós Cruïlla de Camins, que es clou amb la signatura del Pacte Manresa 2022, un compromís per combatre el canvi climàtic.

Jordi Sardans

Xavier Obradors, Premi Bages de Cultura

Ja era hora! El científic manresà Xavier Obradors, doctor en Física i director de l'Institut de Recerca en Ciència de Materials de la Universitat Autònoma de Barcelona té una llarga trajectòria a l'estranger: primer a França, després als Estats Units d'Amèrica i finalment a Flandes, la seva Itaca particular, un país sense estat, però amb capacitat per finançar la recerca. Però la seva idea sempre va ser tornar a Catalunya per potenciar la ciència moderna. L'activitat científica lluita contra la ignorància, i en aquest sentit forma part de la cultura, entesa com un concepte ampli. És membre de l'Institut de Física de la Gran Bretanya i doctor honoris causa de la universitat romana de Pitesti. Des del 2001, membre de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona i de la Societat Catalana de Física. Òmnium Bages-Moianès no sempre l'ha encertat a l'hora de triar els seus premis Bages, per això cal aplaudir aquesta decisió, encara que arribi amb força anys de retard.

Solar de les Saleses

Quan les gestions es fan malament els resultats acostumen a ser dolents. És el que ha passat amb el solar de les Saleses del barri de les Escodines, que ha costat gairebé 15 milions d'euros, 3,6 milions dels quals d'interessos, a la hisenda municipal. És fàcil dir ara que la sentència judicial és incomprensible, obviant que hi ha una història d'incompetències al darrere. Van fer el ridícul els responsables municipals que van decidir transferir als amos del solar, dedicat fins ara a horts urbans, 347.529 euros, el 8 de juny de 2011, quan el jurat d'expropiació de Catalunya, el 15 de juliol de 2008 ja havia determinat un preu just d'1.228.263 euros. Aquest procediment va fer que les famílies propietàries afectades, Ramentol Garcia i Garcia Milà reclamessin l'exagerada quantitat de 26,4 milions. El Tribunal Superior de Justícia de Catalunya va sentenciar finalment que el solar valia 11,1 milions d'euros. Ara encara ens falta veure per què haurà servit aquesta nefasta expropiació forçosa.

... i avall

Josep M. Oliva

Jordi Sardans

Calendaris d'advent

Estar preparat per a la vida moderna no és fàcil, necessites una posada al dia constant i en tots els àmbits, no ho atrapes. Començo a entendre aquell que es queixava tot dient: «ara que havia après a dir *penícula* va i n'hi diuen *flin*». Podria dir el mateix aplicat a cinquanta mil coses. L'altre dia, sense anar més lluny, em ve la meua amiga Eli i em diu que aquella tarda anava a veure els seus nebots, a dur-los el seu calendari d'advent. «Un calendari d'advent?... però què collons és això?». Llavors m'ho va explicar. Era la primera notícia que en tenia i el primer cop que en sentia parlar. Doncs vet aquí que, per una d'aquelles casualitats de la vida, l'endemà m'apareix un petit reportatge a la tele explicant l'auge d'aquesta tradició. Una tradició importada, com tantes altres, tot i que en aquest cas ens arriba d'Europa, més en concret d'Alemanya. Tibant de Wikipèdia puc dir que un «calendari d'advent és un calendari de *compte enrere* utilitzat a l'advent per preparar-se pel Nadal. Una mena de calendaris molt adients quan la gent no sabia comptar i eren utilitzats davant les festivitats importants. En alguns llocs se segueixen utilitzant com a tradició. Poden tenir diverses formes però tots tenen en comú haver de canviar alguna cosa (obrir una finestra, tallar o despenjar un element, encendre una espelma...) cada dia fins que arribi el dia assenyalat».

M'imagino que el calendari d'advent és pot convertir aviat en una nova moda, una cosa semblant a l'arbre dels desitjos, que és una altre invent del qual sento parlar des de fa alguns nadals i que m'imagino que anirà agafant embranzida per tenir-nos a tots entretinguts. Que en el fons és del que es tracta, d'estar entretinguts. Altra cosa és que hi hagi un coneixement general del que és l'advent. Molt em temo que si féssim una enquesta veuríem que és tan desconegut com la pentecosta i altres termes del llenguatge litúrgic que la majoria no hem sabut mai què volien dir. A partir d'ara l'advent anirà lligat a un calendari, com la quaresma ho està al bacallà i els bunyols de vent per als que ja tenim una edat. Una edat per a la qual la moda d'aquests calendaris arriba massa tard. Soc del temps del calendari dels pagesos, del de la Pirelli i dels de butxaca, i no en necessito cap més.

Entre Barcelona i Saramago

Joan Morales, doctor en Psicologia Social i Màster en Gestió del Coneixement i Societat de la Informació per la UOC és un estudiós de l'obra de José Saramago, premi Nobel de Literatura 1998, de qui enguany es compleixen 100 anys del naixement. Morales va presentar *Entre Barcelona i Saramago*, a la llibreria Parcir el passat 8 de novembre. Amb pròleg del periodista Antoni Bassas i epílegs del filòleg Jordi Estrada, el periodista Francesc Ponsa i l'advocat Toni Prat, que va conversar amb l'autor del llibre, un recull bàsicament oral basat en entrevistes, fonamentalment a Catalunya Ràdio, i esdeveniments i parlaments en actes culturals que l'intel·lectual portuguès va fer en la seves estades a Barcelona. Més enllà de la vàlua literària, Saramago va ser un referent sobretot per al progressisme d'esquerrres: no tenia pèls a la llengua i sabia explicitar la seva manera de veure i viure el món, segons el va definir Toni Daura. El barceloní Joan Morales, polifacètic en el coneixement, reflexiona sobre el significat de la figura i l'obra de Saramago i completa una trilogia que va començar amb el pensament de l'escriptor, després la biografia i aquest darrer sobre els paisatges i els seus amics de Barcelona, com Vázquez Montalbán, Eduardo Mendoza, Mayor Zaragoza, Juan Marsé o Juan Goytisolo. També Pere Gimferrer, que va ser el primer de traduir-lo al català. La majoria de les gravacions són dels anys noranta i ara Morales les ha recollit amb paper, per tal que no es perdin aquests discursos i converses que cada vegada són més difícils de rescatar.

Malgrat la celebració del centenari de Saramago, a Manresa és el primer acte que es fa. Morales explica que avui dia l'autor no interessa ningú perquè tenia molts fronts oberts: afirmava que els governs eren comissaris de les multinacionals, els homes de negre venien a aplicar les normatives als diferents països en funció del que els mercats volien. I els comunicadors s'han anat aplicant una autocensura prèvia fins al punt que Saramago opinava que les universitats s'havien convertit en fàbriques de creació d'ignorants, on els alumnes són clients. La desídia per les humanitats dels governants actuals té l'objectiu que la gent no pensi, camí que ens porta al desastre. S'ha perdut el carrer com a lloc de socialització. Saramago era un autor molt radical que no convenç els partidaris del pensament únic i de la immediatesa.

Marta Jorge

Carles Claret

Especialització de risc

Un company em va dir fa temps que tot allò que ha estudiat al llarg dels anys li ha resultat útil en la seva professió. Ho afirmava amb entusiasme. L'envejo i veig difícil que jo pugui arribar a fer una afirmació similar. El que no em costa gens és reconèixer el meu desencant amb el sistema educatiu. Durant els estudis universitaris –a la meua època, llicenciatures o diplomatures; avui, graus– es perd massa el temps. Voldria pensar que en d'altres formacions és diferent, però dels postgraus, màsters i cursos en línia que he fet el que m'ha aportat més és la meua pròpia inquietud intel·lectual. Potser això no sorprèn a alguns, però des de la més gran de les ingenuïtats el retorn que he obtingut de la majoria d'aquests estudis està força allunyat de les meves expectatives.

Identifico dues mancances principals. En primer lloc, els continguts. Sovint els temaris se segueixen al peu de la lletra malgrat l'escassa utilitat de part dels continguts. I la saturació en formació teòrica és una realitat. La vida, però, és un repte constant que sovint requereix tibar d'enginy i creativitat per resoldre problemes. La teoria importa, però els resultats depenen de la bona pràctica que, si hi és, és sobre el paper. En segon lloc, el sistema tendeix cada cop més a la formació d'especialistes. Entenc els avantatges, però per aprofundir en una cosa és important tenir un coneixement genèric ampli que sovint no existeix perquè els temaris estan massa centrats en el detall. L'especialista en sap molt d'una cosa, però tancar tant el focus és la millor opció en una societat que cada cop més demana professionals polivalents? Fa poc una cardiòloga m'explicava que en una caminada amb un grup una dona es va luxar l'espatlla arran d'una caiguda. Alguns dels caminants es van sorprendre que ella no sabés com col·locar l'espatlla al seu lloc. Va aclarir que com a cardiòloga no faria maniobres que no coneix, perquè podia perjudicar la senyora més que no pas ajudar-la. La hiperespecialització té els seus riscos. Arreglar el sistema educatiu és necessari en un món cada cop més tecnològic. Per a aquells que tenen el poder de canviar l'educació, proposo apostar per pràctiques de qualitat i, ja que hi som posats, que la formació apunti a aprendre primer prou sobre moltes coses abans de dedicar tota una vida a una de sola.

Pujol i el neofeixisme a Espanya

Escriu aquestes ratlles després d'haver vist d'una tirada la sèrie documental *La Sagrada Família* al voltant de Jordi Pujol. Al marge de les valoracions de la figura, que només el pas del temps destil·larà, traço algunes constatacions interessants. La primera, contextual, no és exclusiva de la història recent d'Espanya: el *modus operandi* polític i la circulació de la informació han canviat exponencialment en les últimes dècades. Malgrat tot, sembla inqüestionable que Pujol –i Felipe González– són dos animals polítics sense parangó en els últims cinquanta anys. Tots dos amb moltíssimes arestes, llums i ombres, però el respecte que es professen n'és la mostra més fefaent. A la sèrie, Felipe parla de Pujol com l'últim nacionalista eficient obstinat a canviar Espanya enfortint, alhora, Catalunya. S'explica com el mateix González propicia que Aznar compti amb CiU per fermar el govern del PP segellat al pacte del Majestic de 1996. Però, amb un efecte bumerang, l'acord és el principi del final de l'etapa Pujol i de la treva tàcita signada per *recuperar* la democràcia a Espanya. En una altra sèrie, *Salvar al Rey*, aquesta idea també aflora, malgrat que la tesi principal versa sobre la continuïtat de la monarquia i com la caiguda de Joan Carles, marcada pel destapament a borbollons de la brutícia del seu regnat, hauria d'aplanar el terreny al successor. Ara bé, l'aniquilació de l'emèrit també mostra les costures de la Transició. Com el pòsit de la ultradreta de patriotisme exacerbant –com al llarg del segle passat– corca els fonaments de la democràcia espanyola. Sempre més espanyola que democràtica. Amb connivència dels grans partits: el PP, per descomptat, i el PSOE, des de la majoria socialista del 1982, precedida pel cop d'estat de Tejero i el revés de la LOAPA. Amb l'aprovació, admet Felipe a la sèrie sobre Pujol, queda descartada qualsevol vertebració d'estat federal, i s'eixampla el Rubicó que Espanya mai no deixarà creuar als moviments independentistes. El terrorisme d'estat en la fi d'ETA i, sobretot, la repressió posterior a l'1-O ho corroboren. Ara que l'extrema dreta modifica diàriament l'agenda política, és evident que el neofeixisme desacomplexat torna a amenaçar la democràcia espanyola, força el retorn al bipartidisme i enterra l'alternativa Ciutadans/Podem –només cal valorar les últimes sessions al Congrés amb Irene Montero com a boc expiatori i el desinterès del PSOE per protegir-la. Contemplant el panorama, respecte al futur de Catalunya, tragueu les vostres conclusions.

La presència de les dones als mitjans avança amb pas ferm

Tot i que encara no és possible parlar d'una normalitat plena pel que fa a la presència femenina en els mitjans de comunicació en igualtat d'oportunitats i càrrecs de decisió, tot sembla indicar que hi som més a prop, després d'haver recorregut un camí no gens fàcil.

Jordi Estrada

No cal recular gaire enrere en el temps per recordar que una alcaldessa només era la dona de l'alcalde i una jutgessa, la dona del jutge. També en això el franquisme va tenir-hi molt a veure. A les dones se les educava per ser bones mares de família o, a tot estirar, treballar d'infermeres, mecanògrafes, telefonistes o mestres d'escola. Això era així aquí i gairebé arreu. Diem gairebé perquè quan l'any 1967 un jovenàs Bertran Teixidor va traslladar-se de Figueres a Manresa per exercir de cap de personal d'una empresa tèxtil, va sobtar-lo una tan reduïda presència de dones als mitjans. A Figueres, on Bertran Teixidor ja col·laborava com a periodista amateur en alguns mitjans locals, «s'hi respirava un ambient més lliberal i amb algunes veus femenines». I explica com a Ràdio Figueres va coin-

cidir amb Montserrat Minobis i a la revista *Canigó* amb l'escriptora Isabel Clara-Simó, que en va esdevenir la directora al cap de pocs anys (1971). Tot just arribat a la capital del Bages, Bertran Teixidor va incorporar-se com a col·laborador al diari *Manresa*. Li va cridar l'atenció que, a diferència del

Bertran Teixidor: «A la festa patronal dels periodistes de Manresa mai no hi vaig veure cap dona, llevat de les d'alguns dels col·laboradors»

diari de Girona (*Los Sitios*), on també havia escrit, no hi hagués cap equip de redacció ni tampoc cap dona, «llevat d'Isabel Valiente, que s'encarregava de l'administració del diari i era el braç dret del director».

No va ser fins més endavant, comenta Bertran Teixidor, que esporàdicament van començar a aparèixer articles de Pilar Parcerisas sobre art i de Montse Roldán, aleshores delegada de la secció femenina. El veterà periodista recorda com cada 26 de gener, en el sopar de celebració de Sant Francesc de Sales, patró dels periodistes, al qual solien assistir els redactors de les diferents publicacions de Manresa i comarca, «mai no hi vaig veure cap dona, llevat de les dones d'alguns dels col·laboradors». En el món de la ràdio, en canvi, la situació pel que fa a la presència femenina als mitjans podia semblar diferent pel fet que, per aquells mateixos temps, a Ràdio Manresa destacaven les veus de Rosita Golet, Angelines Gutiérrez i Trini Cano. Unes veus que només servien per radiar anuncis, dedicar discos i dir poesies. O participar en emissions de radioteatre, explicar contes i presentar consultoris femenins. Les tasques de redacció i locució dels informatius eren reservades als homes.

Capçalera del diari Manresa

Portada de la Gazeta de Manresa (10 de setembre de 1977), amb un article de Fuerza Nueva qüestionant la Diada.

Un primer pas: dit i fet

L'aparició del diari *Regió7*, a finals de 1978, va significar un abans i un després en la feminització dels mitjans locals. Segons explica Gonçal Mazcuñán, membre de l'equip fundacional del diari intercomarcal i director de 1982 a 2006, «les dones van tenir un paper molt destacat durant el procés de creació del diari». I esmenta en primer lloc Pilar Parcerisas, companya d'universitat i amb qui, juntament amb Albert Macià, «vam projectar la creació d'un diari local com a treball de carrera per a una assignatura que impartia l'Anna Balletbò». Esperonats per la possibilitat de fer viable aquell projecte nascut com un treball universitari, van decidir fer-lo realitat en col·laboració amb Joan Montraveta, Pep Raluy i Remei Aranda, vinculats al departament comercial del *Diario de Barcelona*. Mazcuñán assenyala que «de seguida van afegir-s'hi Lúdia Vilalta, a qui devem el primer disseny del diari; Anna Duocastella, documentació, i Mercè Puigpelat, a fotografia». Fins i tot la primera directora del diari va ser una dona, Maria Àngels Giménez, «si bé qui en realitat va fer de director va ser Jordi Comellas». I aclareix Mazcuñán: «Això va ser així perquè aleshores, per engegar un diari, calien dos títols, de manera que Àngels Giménez i Tomàs Cabot, que eren periodistes, van cedir-nos el carnet».

A la nostra ciutat, en aquells moments, es publicava *Gazeta de Manresa*, de la capçalera del qual havien desaparegut el jou i les fletxes, però continuava en la mateixa línia editorial que el diari *Manresa*, conegut com *El periódico de Manresa*. De fet, Juan Antonio Lozano continuava sent-ne el director i, malgrat practicar una tímida obertura quant a col·laboradors més plurals i la permissivitat de publicar alguns textos en català, la presència femenina es mantenia pràcticament inexistent. Bertrán Teixidor, que encara hi escrivia, va decidir plegar-ne el 1977, després que el diari publicqués un article de Fuerza Nueva qüestionant la celebració de l'11 de Setembre. Posteriorment, Bertrán Teixidor assumirà la corresponsalia d'*El Correo Catalán* i de *Tele/eXpres*, fins que finalment s'integrarà a l'equip de *Regió7*.

Gonçal Mazcuñán, cofundador del diari *Regió7*

Gonçal Mazcuñán: «Als anys noranta la premsa local i comarcal tenia un públic bàsicament femení, a diferència de la premsa d'àmbit nacional o estatal, els continguts de la qual els lectors masculins consideraven més importants. Les dones, en canvi, agraïen més les informacions de proximitat».

L'exdirector de *Regió7* i en l'actualitat articulista i president del Consell Assessor, remarca que «al diari sempre hi ha hagut dones i en totes les seccions de la casa: tant a l'executiva com a la part tècnica i, per descomptat, a la redacció, sobretot a Societat i Cultura». Consta que si a Esports no hi ha hagut més dones ha estat perquè les periodistes devien preferir escriure sobre altres àmbits, i esmenta l'excepcionalitat de Montse Xixons, temps després cap de Comunicació de la Fundació Catalunya-La Pedrera. Actualment, assenyala, Susana Paz és la cap de secció de Cultures, però també ha assumit esports. Al diari, on hi ha hagut més presència i fins i tot predomini de dones ha estat en les seccions de correcció, fotografia, administració, gestió i publicitat. Destaca que «sempre ha existit la mateixa remuneració salarial, amb l'única diferència que si tenies el títol de periodisme cobraves un plus, amb la idea d'incentivar la realització o finalització de la carrera». Pel que fa al Consell Assessor, actualment format per tretze homes i quatre dones, manifesta que cal un procés de renovació i paritat, en el qual ja s'està treballant.

Bon dia, Catalunya

Uns mesos abans de la publicació del

primer número de *Regió7*, una jove estudiant i actriu de setze anys, trucava a la porta de Radio Manresa EAJ51 i s'oferia per fer ràdio. Era Pilar Goñi, actualment directora del Grup Taelus, Freqüència, Ràdio Manresa i Canal Taronja. Amador Díaz, aleshores cap de programes de la ràdio, li va proposar anunciar l'hora i la temperatura. Davant la insistència de la futura periodista, Díaz va accedir a deixar-li fer un magazine de sis a vuit del matí, per ampliar l'arc horari de la ràdio, que emetia de les vuit del matí a la una de la nit. El programa es deia *Bon dia Catalunya* i s'emetia en català, de dilluns a divendres. Durant els tres anys que va durar el programa, consistent sobretot en la radiació de discos i en la difusió d'informacions relacionades amb el dia a dia de les entitats culturals locals, Goñi no recorda haver topat amb cap contrarietat destacable, llevat d'un 15 d'octubre en què va comentar que tal dia com aquell, l'any 1940 havien afusellat el president Companys: «Al senyor Mira, el director de l'emissora, li va faltar temps per aclarir-me que a Companys ningú no l'havia afusellat: s'havia mort i prou». Però a més a més de la Pilar Goñi, aleshores estudiant de Periodisme, a Ràdio Manresa també hi treballaven Rosabel i Encarna Cuña, a banda de Marina Ubach i Montse Xixons, que hi feien els esports.

Al cap d'uns anys de fer ràdio, en què Goñi va compartir magazine amb Francesc Serrat i va recuperar el radioteatre, la periodista es va integrar al grup Taelus de Comunicació, fundat per Ferran Devant el 1995, i va passar a compaginar la ràdio amb la televisió, a Canal Taronja. Des d'aleshores ençà no ha deixat de presentar espais de tertúlia, entre altres programes, en tots dos mitjans: «A la primèria, amb prou feines si trobaves contertulianes; ara, en canvi, hi ha més dones que no pas homes, i amb tothom parlem de tot». Remar-

ca com, fa tan solament dues dècades, la presència de la dona en els òrgans rectorals dels mitjans era una excepció. I posa com a exemple el congrés de la cadena SER, celebrat a Màlaga l'any 2000. Goñi va assistir-hi en qualitat de directora de Ràdio Manresa, emissora associada a la cadena. D'un total de 150 directors assistents en representació de totes les emissores pròpies, associades i afiliades a la SER, només 10 eren dones, i tan solament una dona, Pilar Goñi, va resultar escollida per formar part d'una executiva integrada per 25 homes.

D'avui en vuit

Gairebé per aquells mateixos temps, Anna Vilajosana deixa *Regió7*, on havia estat treballant des que set anys abans havia acabat la carrera, per dirigir les emissores Ona Centre i Ona Música Centre, de la cadena Ona Catalana. S'hi està quatre anys, durant els quals incorpora Mar Poyato, avui dia periodista dels serveis informatius de RAC1. Recorda com «això de ser dona i jove, de vegades, sorprenia a algunes de les persones amb qui havia d'intervenir per raó del meu càrrec. Els feia dubtar que jo pogués ser la cap!». Amb un bagatge previ extens i divers (*Regió7* a banda, Vilajosana havia estat a Ràdio Ciutat, on va compartir amb Montse Ayala el programa d'agenda cultural *D'avui en vuit*, Flash FM i Televisió de Manresa, a més a més d'**El Pou de la gallina** i les corresponsalies de l'*Avui* i *La Vanguardia*), aquesta periodista inquieta i d'esperit independent i innovador impulsa i participa en nombroses iniciatives, totes relacionades amb el món de la comunicació.

En relació amb la presència de la dona en els mitjans, Vilajosana comenta que «afortunadament les coses han començat a canviar, però fins fa pocs anys les dones érem poques vegades les protagonistes de les notícies. I malauradament quan parlen de nosaltres, és més

josana prefereix la premsa escrita perquè «és l'àmbit en què el pes del gènere compta menys: ni et veuen ni et senten. I els lectors no saben si qui ha redactat aquell article és un home o una dona».

La ràdio felicita

Com Vilajosana, Queralt Casals també va iniciar-se als mitjans abans d'estudiar Periodisme: «Va ser a Ràdio Avinyó, el meu poble, on feia un programa que es deia *La ràdio felicita*. Em van demanar de col·laborar-hi perquè, segons deien, els agradava com feia les lectures a missa. De 1994 a 1998 Casals estudia Periodisme. Mentrestant fa de corresponental de *Regió 7* al seu poble i, durant les pràctiques a Catalunya Ràdio, de corresponental al Bages i, puntualment, de temes de trànsit. El 2001 entra com a redactora a *Regió 7* i dos anys després, amb Jordi Morros com a director de TV Manresa, es converteix en presentadora i redactora d'informatius. S'hi està fins al 2014, en què retorna al diari, on s'incorpora a la secció comarcal del Bages i el Moianès.

Casals considera que «les dones hem de visibilitzar-nos més i accedir a més càrrecs». Reconeix que als mitjans hi ha poques dones ocupant càrrecs de responsabilitat, però no creu que sigui perquè existeixi cap impediment de tipus professional: «El problema tal vegada sigui la dificultat a l'hora de conciliar la vida laboral i la familiar». Per a Casals, es tracta d'un condicionant que afecta especialment les dones i, sobretot, les dones periodistes: «La nostra feina vol molta dedicació, moltes hores, caps de setmana... i si tens pares grans, ets mare, tot això es complica». Coincideix amb la resta de persones participants en aquest reportatge quan assegura que les periodistes mostren un interès especial envers temàtiques relacionades amb la vida de la gent corrent, sobretot gent gran i nens, i els seus problemes quotidians: «L'empatia és una qüestió molt personal, però en el cas de les dones, sigui pel que sigui, hi ha més capacitat de posar-se en la pell de qui tens davant». I conclou: «Encara que sembli al revés, les dones escoltem més».

La nit al dia

Si hi ha una cara que a hores d'ara ha entrat en totes les cases de Catalunya és

Primer número del diari *Regió 7* (30 de desembre de 1978)

com a víctimes d'un acte de violència de gènere que no pas per allò que hem fet com a subjectes actius». I posa en relleu la importància dels mitjans a l'hora de «consolidar models o canviar-los». Reivindica la manera de treballar de les dones en general i de les periodistes en particular: «A diferència de l'home, tradicionalment educat per al lideratge, bé sigui en l'àmbit familiar (el cap de casa) o en el món laboral, en general les dones tenim una manera de treballar

més col·laborativa i en equip, tot i que sempre hi ha excepcions». I després de fer notar que, al capdavant, «tot mitjà de comunicació acaba essent una empresa», assenyala que l'accés d'una dona periodista als càrrecs de direcció és igualment complicat: «A una dona, per aconseguir un càrrec li cal postular-se, i això de postular-se gaire, en un dona, no és ben vist. És com si només els homes tinguessin dret a tenir ambicions professionals». Com a periodista, Vila-

Pilar Goñi: «Les dones transmetem la informació amb una certa poesia. Tenim una actitud més empàtica, d'escoltar més i viure en carn pròpia allò que ens expliquen. És un error quan volem adoptar models masculins i introduïm una certa duresa en les entrevistes».

Pilar Goñi, directora del Grup Taelus

la de Núria Barcadit, la periodista manresana que des de l'any 1999 treballa a TV3, si bé ja hi col·laborava esporàdicament des que el 1993 va fer-hi les pràctiques de final de carrera. D'estudiant, fa col·laboracions a Cadena 13, Televisió de Manresa i *Regió7*. A TV3, s'estrena com a redactora a la secció de Societat i presenta el TN Nit i Cap de Setmana. Posteriorment, passarà al noticiari *Catalunya avui* i a *La nit al dia*, substituint Mònica Terribas. També treballa com a redactora al Telenotícies Cap de Setmana i a partir de l'any 2014 esdevé la responsable de la delegació de TV3 a Manresa per cobrir la informació de les comarques de la Catalunya Central.

Es pot dir que des que va entrar a TV3 sempre ha estat a la secció de Societat, que Barcadit defineix com a «matriarcat», pel predomini que hi ha de dones periodistes: «Probablement perquè les dones solem ser més sensibles als temes socials i tradicionalment ens hem dedicat més a tenir cura dels altres». Observa que «la sanitat, per exemple, és molt masculinitzada, però gràcies

a les dones periodistes surten més a la llum qüestions pròpies de les dones, com l'endometriosis, una dolència ocultada fins fa quatre dies». Afirmar que «d'allò que només passa als homes, se'n parla més». Per capgirar aquesta situació, segons Barcadit, «cal un canvi de xip, començant per les mateixes dones, ja que sovint som les primeres a invisibilitzar-nos i cal també desempal·lar-nos dels micromasclismes assumits». I es pregunta: «Com pot ser que les periodistes estiguem més a la diana que els homes en els atacs i les vexacions a les xarxes? Cal ser-ne conscients i combatre-ho entre tots. Situacions com aquestes no fan més que accentuar la sensació d'impunitat».

Un altre dels elements que, en un mitjà com la televisió, sovint actua en detriment de la dona és la pressió de la imatge. Barcadit remarca que, a diferència dels homes, a una presentadora de televisió se li exigeix «que sigui jove i, en alguns mitjans, exuberant». I constata com «al món anglosaxó és normal veure-hi dones grans presentant teleno-

Anna Vilajosana: «Continuem vivint en una societat patriarcal. La diferència és que ara en som conscients. Només falta la voluntat de canviar-ho».

Anna Vilajosana, comunicadora

tícies, cosa que no passa aquí, en què si apareix alguna dona gran és com a tertuliana i perquè és experta en la matèria de què es parla». La periodista lamenta que «sovint es valoren més els valors estètics que no pas els professionals. Per a Barcadit, això és un peix que es mossega la cua: «La societat prefereix determinats estereotips perquè els mitjans li ofereixen determinats estereotips».

Pel que fa a l'organització interna del mitjà en què treballa, Barcadit confirma que els alts càrrecs directius són exercits quasi íntegrament per homes, si bé les dones predominen en els càrrecs intermedis. Quant als caps d'informatius, la majoria són homes. El mateix succeeix amb els operadors de càmera i els realitzadors. A la redacció, en canvi, la situació és paritària. «És com si el poder no ens atragués, a les dones», comenta Barcadit. Tanmateix, tot seguit es qüestiona: «Però si ens atragués, podríem?». I aclareix: «Malgrat que s'han trencat molts sostres de vidre, no es donen prou oportunitats a les dones i a més a més hi ha la dificultat de la conciliació

Queralt Casals: «Abans em cridava l'atenció assistir a rodes de premsa en què els periodistes érem tot dones i a la taula, només homes».

Queralt Casals, periodista de Regió7

Núria Bacardit: «La violència masclista anys enrere era considerada com un succés, i la dona, quan era notícia, apareixia sempre com un subjecte passiu»

Núria Bacardit, des de 1999 a TV3

familiar». Amb tot, considera que «les dones no podem subestimar el poder que tenim com a periodistes».

Darrera fornada

Graduada en Periodisme l'any 2020 per la Universitat Autònoma, Laura Serrat forma part de l'equip de redacció de *Regió7* des que era estudiant. De primer com a col·laboradora eventual i fent substitucions a l'estiu. Ara com a redactora fixa a la secció de Societat, després d'haver passat per Cultura. També escriu a *El Pou de la gallina*. Les pràcti-

ques va fer-les a la secció de Cultura de *La Vanguardia*. Diu que sempre li havia agradat «escotar històries, conèixer gent nova i escriure» Aquesta és la raó per la qual va decantar-se per estudiar Periodisme, un grau en què actualment dominen les dones: «Al meu curs només una tercera part eren nois i la majoria, interessats bàsicament per temes d'esports». Comenta que el Grau de Comunicació cooperativa ara mateix és una alternativa al de Periodisme amb una forta demanda entre l'alumnat universitari. A Serrat l'esport li agrada més

practicar-lo que parlar-ne. Li interessen més els reportatges de proximitat: «fer perfils, amb un punt emocional i també el periodisme cultural i literari». De fet, ara és a punt d'acabar el treball de final de màster de Periodisme literari, comunicació i humanitats de la UAB. Assegura que «les periodistes de la meua generació ens hem trobat el camí més encarrilat, però cal seguir avançant i sobretot no recular». Com a periodista jove, confessa que «de vegades la gent et mira amb una certa condescendència, tot i que, d'altra banda, precisament

*Filla de
Sebastià Colomina*

**TORRONS
MANRESA**

*Passeig Pere III, 10
Telf. 93 872 06 00*

perquè ets dona i jove, les persones a qui entrevistes se t'obren més i t'expliquen més coses. Tal vegada és perquè els sembles més inofensiva i perquè les dones, quan entrevistem algú, més que preguntar tendim a conversar».

Tot i reconèixer que «en la meua curta experiència no m'he trobat amb cap impediment pel fet de ser dona», Serrat és conscient que «si mai soc mare se'm farà difícil compaginar-ho tot, si no és que opto per una reducció de jornada, com fan algunes periodistes, o bé són les mateixes empreses les que estableixen un sistema de torns que afavoreixi la conciliació». Després de fer notar que «de vegades notes que et miren més com a dona que com a periodista i que s'atreveixen més a criticar-te que no pas a un home, i d'una manera més insolent», explica que les dones, en les entrevistes o les enquestes a peu de carrer, «són més reticents a opinar, i ja no diguem si a més els demanes de fer una fotografia». Sobre la qüestió dels càrrecs, Serrat, que no creu en les quotes, reivindica que «les dones hem de ser més presents i decisives en els òrgans de decisió, però a mi no m'agradaria ocupar un càrrec només pel fet de ser dona». I recalca: «Som les mateixes dones les primeres que ens hem de fer valdre».

El poder de les paraules en la lluita per la igualtat

Un dels aspectes en què els mitjans de comunicació i sobretot les periodistes poden contribuir a combatre el masclisme social és en el camp del llenguatge no sexista. En aquest sentit, els llibres d'estil dels mitjans són sensibles a aquesta situació, per bé que, com puntualitza Bacardit, «caldria actualitzar-los més sovint i que, en l'àmbit de la ràdio i la televisió, tant s'apliqués als informatius com als programes d'entreteniment». Vilajosana

Manel Fontdevila, humorista gràfic i col·laborador d'elDiario.es, on fa l'acudit diari, i setmanalment al diari Ara.

A la premsa no li han interessat mai gaire les dones ninotaires, i la majoria han preferit difondre directament les seves vinyetes i tires còmiques a través d'Instagram o publicar-les en format llibre. Algunes han tingut molt èxit i ara sí que ja les volen als diaris, però potser s'ha fet tard. La Moderna de Pueblo, per exemple, és una historietista de Reus, actualment instal·lada a Madrid, que viu molt millor penjant les seves tires a la xarxa que no pas publicant acudits seguint l'actualitat. Flavita Banana és a *El País*, però el seu treball prioritza la seva visió del món per damunt de l'agenda política. Més que no pas les notícies del dia, a les ninotaires d'avui els atreu més parlar de qüestions socials o relacionades amb el seu món, amb el feminisme i l'empoderament. Venim d'una època en què els acudits eren fets per homes per a homes, que majoritàriament eren els lectors de la premsa. En el context de fa uns quants anys la cosa funcionava, i ara potser seria injust qualificar el Perich de masclista per determinats acudits o bromes de temps passats. Però això tampoc vol dir pas que tot el que va fer Perich (o qualsevol altre) sigui encara vàlid. L'humor envellaix malament. Entre una cosa i l'altra s'ha allunyat la dona de les vinyetes. Hem de fer un esforç per capgirar-ho. Al cap i a la fi, parlar de la dona pot ser complicat, però parlar dels catalans és impossible i prou que hi insistim.

Joieria i
Relotgeria

BELLORRÍ

Reparació i restauració
de joies i rellotges

C/ Saclosa, 40
Tel./Fax 93 872 61 07
08242 MANRESA

Laura Serrat: «Les periodistes de la meua generació ens hem trobat el camí fet, però cal seguir i sobretot no recular».

Laura Serrat, periodista de Regió7 i El Pou de la gallina

diu que procura utilitzar un llenguatge inclusiu, «mirant d'utilitzar sempre que sigui possible mots genèrics, englobadors, perquè desdoblar el gènere no és pràctic». Serrat és del mateix parer quan assegura: «El llenguatge periodístic cal que sigui àgil i fluid i, per tant, no podem enfarfegar-lo amb duplicitats de gènere». Casals troba que «el fet que les seccions de correcció en

Maria Matilde Almendros a l'estudi de Ràdio Manresa EAJ51 (arxiu: Pere Brugués Almendros)

Maria Matilde Almendros, pionera

Una de les dones de ràdio que des de bon principi va aconseguir fer-se un nom com a primera locutora va ser Maria Matilde Almendros, de la qual enguany se celebra el centenari del naixement. Provenint de l'escena teatral, es va estrenar a Ràdio Manresa just després de la guerra. En traslladar-se a Barcelona, el 1943, es va incorporar primer a Ràdio Barcelona i després a Ràdio Nacional, on va començar fent teatre radiat i va acabar liderant un programa diari d'èxit durant més de deu anys, *De España para los españoles*. Després de la mort de Franco, es va convertir en una de les veus pioneres de la radiodifusió en català. En morir, el 1995, ja eren moltes més les dones que feien ràdio, tot i continuar sent minoria. Amb tot, s'havia aconseguit un gran repte: que joves periodistes radiofòniques, a més de posar-hi la veu, guionitzessin i dirigissin els seus programes.

general siguin bàsicament femenines afavoreix l'assumpció del llenguatge de gènere». Indubtablement, com afegeix Vilajosana, «el llenguatge és una

eina més per canviar el món i alliberar-lo de tants prejudicis». Un món en què les dones, periodistes o no, hi tenen encara molt a dir.

**Menú
de Nadal**

39,00 €
IVA INCL.

**Menú
St. Esteve**

39,00 €
IVA INCL.

Muralla de Sant
Domènec, 1-3, Manresa

938 76 92 16

*Menjar —
Beure —
Riure!*

**Obert els 365 dies
de l'any tot el dia**

Som al costat de la gent gran

Bones
Festes!

Nadal
de 2022

Som un servei de proximitat que us ofereix
atenció en règim de **Llar residència**
o de **Residència assistida**.

També us oferim **Estades temporals**
o de **Centre de dia**.

I els serveis d'**Atenció domiciliària**,
de **Menjador**, **Transport adaptat**,
Podologia i **Perruqueria**.

Som al vostre costat!

Des de 1988.
Fundació sense
ànim de lucre

**Residència d'avis del barri
de la Sagrada Família**

www.residenciasagradafamilia.cat

Tel. 938 738 333

c. Vallès, 6-8 i 15-17 - 08243 MANRESA

Dolors Villaplana

Ametlles dolces i amargues

La Dolors Villaplana ens rep al menjador de casa seva, per on entren uns rajos càlids de llum. De seguida s'afanya a ensenyar-nos les vistes que admira des de la finestra, definides per les teulades de la ciutat de Manresa i la muntanya de Montserrat al fons. La capital bagenca és on ha viscut sempre i on va regentar durant molts anys l'establiment Fruits Secs Rius, al carrer del Bruc. De segur que molts encara la recorden al darrere del taulell del negoci, malgrat que ja fa uns quants anys que es va retirar. El seu temps l'inverteix ara a fullejar el diari i mirar sèries i pel·lícules per la televisió. Amb cent anys acabats de fer, manté intacta la inquietud per entendre el món que l'envolta, fins al punt que també s'entreté amb les xarxes socials. Li agrada conversar sobre l'actualitat, però també sobre un passat que recorda amb tots els detalls. «Tenir memòria és una meravella, però hi ha certes coses que m'agradaria esborrar», confessa.

La centenària s'acomoda a la butaca del saló i amb els dits es pentina els cabells blancs i juga amb els botons d'una camisa de flors blaves com si cerqués algun record. La seva infància va transcórrer entorn de la pujada del Castell, on es va impregnar de l'ambient artístic que es respirava a casa, ja que el pare era fotògraf i la mare dibuixant. Tots dos treballaven a Cal Jorba, fins que van obrir l'actual Fotografia Villaplana al carrer del Born. La Dolors explica que la família sempre es va preocupar per la seva formació, de manera que va estudiar en diferents acadèmies de la ciutat. De fet, recorda especialment les classes amb Antoni Invers durant la guerra, quan li va ensenyar a escriure en català i va ajudar a fer una mica més suportables aquells anys marcats per la foscor. Una de les imatges que reté gra-

vades a la memòria és quan van ensorrar el campanar de la Seu. «Hi ha coses que val més no recordar», assegura.

Quan es va acabar la guerra, va aconseguir la primera feina al Sindicat Vertical. Prèviament, havia estudiat comptabilitat i comerç, una formació que li va obrir les portes del món laboral. Durant aquells anys, va ser quan va conèixer el Joan Rius, que també treballava al Sindicat i es va acabar convertint en el seu marit. Poc després de casar-se, el Joan va entrar al mercat de les ametlles. «Feia de majorista i venia tones d'ametlles en mercats importants com el de Reus», detalla. En veure que el negoci funcionava, la Dolors li va demanar de posar una botiga a Manresa. «En un primer moment, el Joan no ho veia clar, però després vam posar un taulell al magatzem i, en comprovar que tenia èxit, vam obrir la botiga al carrer del Bruc, amb una àmplia diversitat de fruits secs», explica. Actualment, un dels seus nets, el Marcel, està al capdavant de la botiga i és la tercera generació.

«M'he fet vella de tant treballar», diu bromejant mentre recorda tots els anys dedicats a la botiga. Malgrat el temps invertit en el negoci, destaca que també van gaudir de molts viatges amb el seu marit. Sant Petersburg, Nova Orleans o Oslo són algunes de les ciutats que ha visitat, però, sens dubte, el país que li ha deixat més empremta és Islàndia, «pels seus paisatges aspres i salvatges i, alhora, bellíssims». Ara desitja que els seus nets i besnets també puguin conèixer món i fer realitat els seus somnis. El seu consell és que la vida passa volant, sense que te'n donis, i encara que a vegades es trobin ametlles dolces i altres d'amargues, «el més important és no deixar-se arrugar per la por i viure una vida plena».

Rokhaya Cisse

Senegal

«M'agrada la gent d'aquí i el barri antic, però no m'acostumaré mai al fred!»

Em dic Rokhaya Cisse i vaig néixer a Dakar, la capital de Senegal, a l'Àfrica Occidental, el 21 de febrer –el dia de la Llum!– del 1982.

Vaig estudiar Dret Laboral a la universitat, però treballava d'administrativa i gestionava un petit negoci propi. El Senegal té uns setze milions d'habitants. Parlem wòlof i francès, a més d'altres llengües. És una república i hi ha democràcia, entre cometes, perquè sempre governen els mateixos, que són els rics. No hi ha alternança de govern, les condicions de vida són complicades, els sous són molt baixos i la situació fora de la capital encara és pitjor. Hi ha molts recursos, però estan mal repartits. No hi veia futur.

Vaig arribar a Manresa l'octubre del 2016, amb el meu fill petit, Pape-Alioune, que ara té onze anys, perquè tenia uns amics aquí. Tinc dos fills més, un de disset anys, l'Omar, i una filla de quinze, l'Aissatou, que van venir més tard. Vaig tenir la sort de trobar-me amb Gawane Ndao, que té contacte amb CCOO, és membre de l'associació Amics del Senegal del Bages i ajuda molt les persones que acaben d'arribar. A Manresa hi ha bastants senegalesos i darrerament n'han arribat molts. Ell em va acompanyar als serveis socials i després a Càritas, on vaig començar el procés d'inserció i em van encaminar cap al Centre de Normalització Lingüística Montserrat per aprendre el català. M'agrada molt el món social. També he fet l'ESO i les proves per entrar a la Universitat, pel meu compte. Ara estic fent un grau superior d'Integració Social. A Càritas vaig fer el curs Fita per cuidar la gent gran, el 2018, i vaig entrar com a cuidadora d'una família,

La Rokhaya al parc de la Seu de Manresa

per poder regularitzar la meua situació. Després, amb el programa d'acollida em van contractar a Càritas per un any, del 2021 al 2022, com a dependenta a la botiga de roba de l'entitat.

Manresa és una ciutat molt tranquil·la, m'agrada la gent d'aquí i el barri antic, però no m'acostumaré mai al fred! Als meus tres fills els agrada viure aquí, sobretot els nens. L'Aissatou de vegades voldria tornar, però serà complicat. Ja m'ho plantejaré més endavant. De moment hi vaig poder ser l'any passat, per veure la meua mare i els meus germans.

MJM
BUFET
MATAMALA
Advocats

b
G
Babiagestoria
www.babia.cat

 Seguros
Bilbao
Manresa

 Simón & Matamala
IMMOBLES

Economistes i advocats,
assegurances i gestió immobiliària

Units per a tu

Internet de les Coses (IOT)

Josep M. Macià Roldan, gerent i secretari tècnic del Col·legi d'Enginyers
Graduats i Enginyers Tècnics Industrials a la Catalunya Central

La Internet de les Coses és una de les grans revolucions tecnològiques que vivim. És clau en la indústria 4.0, en la mesura que la interconnexió de tots els elements que intervenen en la fabricació permetrà prendre decisions en temps real per optimitzar processos i costos.

Quan parlem de la Internet de les Coses ens referim a la interconnexió digital d'objectes quotidians amb internet, que permet tenir un control integral sobre l'estat de l'objecte. A la pràctica, suposa enriquir diferents dispositius amb informàtica integrada i connectar-los fent servir tecnologies estàndard. Això permet que diferents dispositius es comuniquin i interactuïn tant entre ells com amb controladors més centralitzats. El concepte d'Internet de les Coses el trobem aplicat a diferents àmbits de la nostra vida. Quan s'aplica a les ciutats rep el nom d'Smart Cities. En la indústria, es parla de la IOT Industrial i en el cas dels vehicles parlariem de vehicles connectats. Les estimacions apunten que enguany ja hi ha entre 20 i 30 mil milions de dispositius connectats, xifra que suposa 4 dispositius connectats per cada ésser humà del planeta. Alguns dels exemples quotidians ho són els forns de la cuina de casa connectats, que podem posar en funcionament uns minuts abans d'arribar a dinar, o fer el mateix amb els llums, la calefacció o les persianes. Ja hi ha sabatilles intel·ligents connectades, que mesuraran distàncies recorregudes, velocitat, calories cremades... o bé cubells de les escombraries que ens ajuden a reciclar, comptabilitzen els quilograms de cada tipus de residu, emeten informes, porten l'inventari de les bosses que ens queden, etc.

Per què es important?

En la indústria 4.0, la Internet de les Coses té un gran poder transformador, especialment si es vincula a d'altres tecnologies com la robòtica col·laborativa, la sensòrica, el big data o el núvol. I és que mitjançant un dispositiu de control remot com un smartphone o una tauleta, es pot interactuar a través de la xarxa amb el dispositiu IOT.

Quines característiques la defineixen?

Transversalitat. És una tecnologia que pot aplicar-se en sectors molt diversos, en l'àmbit de la producció (fàbrica intel·ligent), la mobilitat (Smart cities), l'hàbitat (Smart home), etc.

Control en temps real. L'IOT permet monitoritzar l'estat dels actius en temps real i anticipar comportaments futurs. Així, es poden detectar possibles fallades abans que es produeixin i implementar sistemes de manteniment predictiu.

Impacte en la innovació. L'IOT genera oportunitats d'innovació per a les empreses en diferents àmbits (productes, processos i models de negoci).

Reducció de costos. El seu ús fa que els processos de producció siguin més eficients, ja que es pot disposar d'informació sobre l'ús i el funcionament dels dispositius, de les cadenes de subministrament, de les instal·lacions...

Ajuda en la presa de decisions. El fet de disposar de dades en temps real sobre les variables del negoci, del procés i del producte facilita la presa de decisions basades en coneixement real i d'una manera més àgil.

L'IOT a Catalunya

Segons un informe elaborat per Acció, l'agència per a la competitivitat de l'empresa de la Generalitat, a Catalunya hi ha més de 100 empreses que es dediquen a oferir solucions en Internet de les Coses. Aquí s'hi inclourien proveïdors de solucions, desenvolupadors de software, fabricants de hardware i integradors (consultories i enginyeries). Són empreses joves, moltes d'elles startups, i altament internacionalitzades.

Eh!

Estem vives, som aquí.
No som covardes!

**DONES GRANS,
DONES VALENTES.**

Coneix més sobre el projecte

Aparca la mandra a la cuina

Marta Jorge

No tothom té habilitats culinàries innates i és que també a la cuina «ningú no neix ensenyat». Ara bé, al *Saps què menges?* sabem que el menjar no processat o mínimament processat és la millor aposta que es pot fer quan es tracta d'alimentar-se per conservar una bona salut. Així que aprendre a cuinar quatre coses senzilles, evitant la temptació de comprar productes del supermercat ja a punt per consumir, és més que recomanable. El producte que avui analitzem és un exemple de per què posar-se el davantal acostuma a ser l'opció més sensata perquè no ens donin gat per llebre. Revisem-ne l'etiqueta:

INGREDIENTS

Aigua, Pollastre 2% (carn de pollastre 90% i greix de pollastre 10%), Hortalisses en proporció variable 1,7% (patata, pastanaga, ceba, porro i api), sal, extracte de llevat, aroma (conté ou, llet i api), oli d'oliva verge extra 0,1%, pebre vermell.

INFORMACIÓ NUTRICIONAL (per 100ml)

Valor energètic	21 KJ (5 kcal)
Carbohidrats	0,6 g
Sal	0,89 g

Conté quantitats insignificants de greixos, greixos saturats, sucres i proteïnes.

Si l'ingredient que apareix en primer lloc és l'aigua i la informació nutricional està expressada en mil·lilitres sabem que el producte d'avui és de consistència líquida. A continuació s'inclou un 2% de pollastre. Un 2! Encara que no sapiguem de què parlem, ja sabem que per un volum d'un litre

de producte trobarem 20 g de pollastre, una quantitat ínfima. A continuació trobem si fos possible una quantitat encara més ridícula de verdures: 17 g per cada litre de producte misteriós. A banda de sal, apareix també l'extracte de llevat; és a dir, un producte obtingut a partir de cèl·lules de llevat que reforça l'aroma d'una recepta. Finalment per potenciar el sabor, trobem aromes, pebre vermell i un residual 0,1% d'oli d'oliva, això sí, verge extra.

Els ingredients de l'etiqueta pertanyen a un brou de pollastre de marca blanca. Similar a aquest en trobem molts altres, tant d'altres marques blanques com de ben conegudes. A la taula nutricional d'aquest brou no sorprèn que es tracti d'un producte molt poc calòric. De fet, per ser de pollastre en porta ben poc i les verdures també tenen una presència testimonial. Els brous de supermercat solen tenir un elevat contingut de sal. Concretament, aquest en té 0,89 g per cada 100 ml. El bric d'aquest brou de pollastre és d'un litre i indica per escrit que inclou unes qua-

RECORDA

Als supermercats podem trobar una àmplia gama de brous preparats, de carn, peix, pollastre o verdura, habitualment en brics d'un litre. Ara bé, no són productes que sumin des d'un punt de vista nutricional i cal evitar-los en format industrial. Elaborar un brou casolà no només és més econòmic sinó que sempre és més nutritiu i molt més gustós. Un exemple senzill de per què a la cuina cal deixar de banda la mandra i posar-se el davantal per alimentar-se millor.

tre racions per litre. Per tant, en una d'aquestes racions (250 ml) estem consumint més de 2 g de sal, una quantitat important. A l'hora de consumir caldo, un brou industrial ric en sal i escàs en nutrients no és la millor opció.

LA CUINA
restaurant

NOVA UBICACIÓ:

Plaça Bages, 8 - 08242 MANRESA
Telèfon 93 872 89 69

www.restaurantlacuina.com
lacuina@restaurantlacuina.com

BONES FESTES!

US DESITGEM
Bones Festes
I FELIÇ 2023

Gràcies per confiar un any més en nosaltres

REMSA **cibersstorm**

C/Barcelona 88, 08242 | REMSA SL | www.remsa-sl.com || CIBERSTORM | www.cibersstorm.com || CENTRE PRINTDOSSIER | www.printdossier.com | C/Jaume d'Artes 5, 08242

IMPRIMEIX LES TEVES FOTOS ONLINE
WWW.PRINTDOSSIER.COM

**15%
DESCOMpte**
vàlid fins al 16/12/22

EN PÓSTERS FOTOGRÀFICS amb el codi **FOTOPD22**
recollida a botiga gratuïta

CENTRE DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA MONTSERRAT

SLC Manresa – SCC Bages · Passeig de Pere III, 68
Tel. 93 872 17 07 · manresa@cpnl.cat
www.facebook.com/SLCdeManresa

Totjoc: més de 1.100 jocs per triar i remenar

Totjoc és el programa del Consorci per a la Normalització Lingüística que promou el joc i la joguina en català. El nombre de jocs en català al mercat va augmentant cada any. Enguany ja n'hi ha més de 1.100, que inclouen el català en l'embalatge, en les instruccions o en el funcionament del joc.

A la pàgina web www.cpnl.cat/jocs/catalog/hi ha un cercador de tots els jocs en català existents amb informació detallada: la durada de la partida, el gènere, el nombre de jugadors, recomanacions d'altres jocs similars... A més, el web conté la informació sobre on es pot comprar cada joc: en cada joc s'hi pot trobar els establiments que el tenen en estoc, i en la fitxa de cada establiment s'hi pot veure quins jocs

en català tenen.

Entre les gairebé 450 botigues adherides a tot Catalunya, 20 són del Bages, el Berguedà, la Cerdanya i l'Anoia: 2 de Piques, Abacus, Gran Juguiba, Llibres Parcir, Mini Juguiba, a Manresa; Llibreria El Timbaler, a Santpedor; Jocs Gassó, La Patumaire i Jugajoc, a Berga; Alfíl Bagà, a Bagà; Vídeo Oca, a Puig-reig; Màgia de Tinta, Els Siulets, MagicToys i El Racó de la Juguina, a Puigcerdà; Abacus i La Dama Somiadora, a Igualada; Comercial Flora a Capellades i Piera, i Llibreria Soteras, a Santa Margarida de Montbui.

Ciutadania, establiments i empreses del sector: veniu al Totjoc, veniu a jugar en català!

**TOT
JOC**

Les mines d'aigua de Sant Joan d'Oló

Josep M. Mata-Perelló / Josep Cirabal Guitart
(Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central)

Les mines d'aigua són una forma més de mineria, ja que com qualsevol altra mina extreuen un recurs geològic del subsol. D'aquestes explotacions poc conegudes en tenim tres exemples a Sant Joan d'Oló, unes captacions construïdes per l'Ajuntament d'Artés a partir de 1935 per subministrar aigua corrent a aquesta vila. La raó d'anar a buscar aigua a un altre municipi era la qualitat i el cabal, i el vessant meridional de la riera d'Oló és força ric en aigua perquè en el terreny de la zona hi ha una alternança de margues impermeables i calcàries permeables, que permeten l'emmagatzematge i circulació d'aigua, i la disposició dels estrats facilita la sortida a l'exterior en forma de diverses surgències. L'Ajuntament d'Artés es va interessar per l'aigua d'aquesta zona ja des de 1922, però les obres no van començar fins al 1935. Primer es van construir i explotar les mines del Purgatori i els Aigüerols, des d'on l'aigua era conduïda a una caseta on era filtrada i decantada, i per canonades era portada fins a Artés, en un recorregut total d'uns 9 km. La sequera va obligar a buscar una nova captació, que va ser la mina de Sant Antoni, construïda el 1952.

Les tres mines d'aigua són a l'entorn de la casa d'Armenteres; la de Sant Antoni i la del Purgatori són a tocar la llera del petit torrent d'aquest nom, mentre que els Aigüerols és al vessant nord del serrat de la Manola. L'accés s'ha de fer a peu, i per facilitar-ne la localització amb el codi QR es pot baixar l'itinerari geològic Tres mines d'aigua a Sant Joan d'Oló, que passa per les captacions i altres indrets d'interès geològic.

Internament les mines tenen una estructura semblant, el sostre és una volta de formigó, les parets estan arrebossades excepte en els llocs on raja aigua, que són de pedra seca o de roca nua, i el terra és pavimentat i té un regueró que recull l'aigua que brota per diversos llocs. L'estat de conservació de l'interior de les mines és perfecte, el pas dels anys tan sols s'evidencia pels vistosos dipòsits de carbonat de calci, més abundants al Purgatori, amb formacions que recorden les de les coves calcàries. Les galeries del Purgatori i Sant Antoni tenen unes dimensions semblants, a l'entorn de 70 cm d'amplada i 165 d'alçada, mentre que la dels Aigüerols és un xic més espaiosa. La més curta és la de Sant Antoni amb 19 metres, la del Purgatori amida 23,5 m, i la dels Aigüerols és la més gran, ja que a 5 metres de l'entrada es bifurca en galeries de 25 i 36,5 metres de recorregut. Per les dificultats de manteniment les mines es van abandonar el 1990.

Nom del paratge: El Purgatori, Sant Antoni i els Aigüerols. **Situació:** A l'entorn de la casa d'Armenteres, propera a Sant Joan d'Oló. **Procedència del nom:** El Purgatori és un indret destinat a les ànimes, però no sabem quina relació hi té la mina d'aigua. Tampoc sabem per què es va posar el nom de Sant Antoni a una mina, potser perquè és el patró dels paletes. En canvi el nom d'Aigüerols és ben descriptiu i sinònim d'aiguamoll. **Situació geològica:** La zona forma part de la Depressió Geològica de l'Ebre. **Importància geològica:** Al Geoparc s'han localitzat i hi ha referències d'algunes mines d'aigua, però enlloc n'hem trobat un conjunt de tres en tan bon estat. **Materials geològics:** Calcàries lacustres, gresos, margues, argiles i lignits, totes d'origen continental. **Edat de la formació:** Els sediments que van originar les roques d'aquest indret es van dipositar entre finals del període Eocè i principis de l'Oligocè, fa a l'entorn de 34 Ma. **Curiositats:** El fracàs d'una primera portada d'aigües el 1916 va endeutar fortament l'Ajuntament d'Artés, que va voler eixugar el dèficit amb un impost sobre els consums, al qual la vila es va oposar amb la Revolta dels Burots, iniciada el 2 de gener de 1917.

El fals equilibri ecològic

Ignasi Cebrian

N

o existeix l'equilibri ecològic. Qualsevol ecosistema sempre està en una mena d'estat dinàmic. Sempre entra energia (del Sol), sempre en surt (en forma de calor), sempre entra matèria (entra de fora, d'altres ecosiste-

mes o es recicla) i sempre en surt. És fals dir que les sel·les equatorials estan en equilibri ecològic, que són una fotografia estàtica. Les plantes continuen reproduint-se, els animals també i el microorganismes segueixen reciclant la matèria. També tots moren. Per tant, mai res no és igual. Heràclit ja ho deia: totes les coses estan en continu moviment. Tot canvia de manera cíclica o espiral. Ningú no pot banyar-se dos cops en el mateix riu. El riu sempre és diferent. Els ecosistemes canvien al llarg del temps i mai acaben d'arribar a l'equilibri, qualsevol organisme nou circula per un ecosistema diferent. Canvi constant: dels ecosistemes primigenis fets per una sopa de biomolècules, fa 5.000 milions d'anys, fins a arribar a l'exuberància, diversitat i complexitat d'una selva tropical actual. La natura, la biosfera, no ha parat de canviar i no ha estat mai en equilibri. La natura ha estat capaç d'autoregular-se segons l'entrada i sortida d'energia i/o matèria. Si en un ecosistema no hi entra energia i/o matèria es mor. Si l'energia o matèria entra de forma descompensada l'ecosistema es transforma i canvia cap a un nou fals equilibri de més o menys complexitat.

Els humans al llarg de la nostra història hem explotat els ecosistemes (els hàbitats, la biodiversitat) per obtenir-ne menjar, abric, defensa, comoditat... Quan érem caçadors recol·lectors i nòmades, explotàvem petits ecosistemes que després abandonàvem i tot sols es regeneràvem. Més endavant ens vam fer sedentaris, i vam transformar els ecosistemes que ens envoltaven. I, fent un gran salt, un cop passada la revolució industrial, el nostre ecosistema únic va ser la biosfera, la Terra sencera rebia i rep la nostra deixadesa ecològica. Sempre hem alterat el nostre entorn, sempre hem trencat els falsos equilibris. Ara som 8.000 milions d'humans i la Terra ja no és el que era sense la presència dels humans. És un altre ecosistema que no està en equilibri. Per tant, no podem recuperar equilibris, ni natures prístines. No n'hi ha. El que podem fer com a humans és decreixer i alterar el mínim possible la natura alterada que ens queda. La crisi climàtica i energètica és el resultat de l'alteració que hem produït els humans sobre la natura (la biosfera) i, sobretot, sobre nosaltres mateixos, sobre el nostre esdevenir com a espècie, com a natura que som.

Ecosistema agrícola fora de l'equilibri

**«El Clam vol ser un
projecte de comarca
i un esdeveniment
internacional al voltant
de la nostra realitat
social i cinematogràfica»**

ESTEVE SOLER MIRALLES

Jordi Sardans
Fotos: Francesc Rubí

Dramaturg i director de cinema. Llicenciat en Arts Escèniques i membre de les acadèmies espanyoles del Cinema i de les Arts Escèniques, és autor de 400 contes que són la base de la trilogia de la indignació: *Contra el progrés, l'amor i la democràcia*. S'introdueix al cinema a través del vídeo. Ha format part de la junta de Cineclub Manresa i fa de corresponsal als festivals de Canes, Venècia o Nova York. Com a director i guionista de cinema, obté el premi especial del públic 2019 al millor film, en la 12a edició dels Gaudí per *7 raons per fugir*. Des d'aquest any és director del festival Clam.

Veus molt cinema, però t'acaba interessant més la dramaturgia?
—Sí, fer el salt cap a estudiar a l'Institut del Teatre em ve mitjançant la idea que la dramaturgia és un llenguatge que intenta objectivar quines són les lleis del fet dramàtic, amb elements intel·ligibles, però també coherents. La meua voluntat és saber interpretar quin problema té una pel·lícula o una obra de teatre des

d'un punt de vista narratiu. Volia conèixer d'una manera objectiva per què funciona una obra de teatre o un film. Algunes convencions van canviant amb el temps, però altres estan establertes, com els actes, la generació d'expectatives o els arcs d'evolució dels personatges. Ser-ne conscient em va permetre treballar amb més seguretat dins l'ofici i fer-ho d'una manera més eficient.

—Però, el teu començament és autodidacte i està en els contes, oi?

—Doncs, sí. Bona part dels més de 400

contes que vaig escriure durant l'adolescència s'han acabat convertint en els contres del progrés, l'amor i la democràcia. Tenia una enorme necessitat de narrar i una forta voluntat estilística d'apropar-me a un món molt surrealista. No només ha significat el tret de sortida del que he estat creativament, sinó que a més ho he aprofitat literalment per construir les obres de teatre. Va ser un moment molt important i encara conservo amb amor tot aquest material.

—Quina és la teva participació en els festivals de teatre de Berlín i de La Mousson d'Été?

—Participo efectivament en el Theatertreffen de Berlín i en La Mousson d'Été en lectures dramatitzades que es fan dels textos. En els dos casos, hi he estat dues vegades. Vaig ser seleccionat en el festival de teatre de Berlín i després en el de literatura. Més tard, a finals d'estiu, és quan vaig estar a Pont-à-Mousson, a França, on pretenen dinamitzar la dramaturgia europea, amb reunions d'una setmana. S'hi fan lectures, trobades i cursos.

Trilogia de la indignació

—Com expliques el joc de voler anar contra el progrés?

—És un encàrrec de la Sala Beckett per fer una lectura dramatitzada. Al cap d'un parell de mesos l'envio a un festival de teatre de Berlín, Theatertreffen, la seleccionen entre les cinc primeres d'un total de 642 textos, i em canvia la trajectòria. Ja havia estrenat al Teatre Nacional i al Lliure, però això em va donar una visibilitat diferent i em va reconciliar amb l'escriptura dramàtica fins al punt de mantenir un estil determinat que barreja el surrealisme amb l'humor, el terror, la política, la filosofia... Són dues trilogies (una inicial i una posterior), la primera de les quals el periodista Andreu Gomila va batejar com a trilogia de la indignació. Val a dir que vaig començar a escriure les obres el 2007, abans del moviment dels indignats. No sé si soc un autor indignat, però hi ha qui em va atribuir llavors aquesta condició. A *Contra el progrés* constato que hi ha una diferència entre el progrés humà i el progrés financer i de poder, on hi ha situacions que grinyolen. Abordo aquestes diferències per fer una comèdia amb una voluntat de reflexió.

—Anteriorment havies estrenat *Jo soc un altre* i *Davant de l'home*, oi?

—Sí. Quan surto de l'Institut del Teatre, alguns professors em demanen que escrigui una obra per representar al Teatre Nacional, dins del programa T6. Coincideix que el Lliure també té un programa de Nova Dramaturgia amb impuls a nous directors, on represento una obra que parteix de textos de Thomas Bernhard. Així vaig poder estrenar en dos espais importants. Però, tinc la sensació que el que realment em va canviar la trajectòria va ser *Contra el progrés*.

—Quina és la temàtica d'aquestes dues obres teatrals?

—*Jo soc un altre* volia ser un homenatge a la duplicitat dels personatges de Billy Wilder. *Davant de l'home* és una peça més existencialista que busca perspectiva sobre la humanitat. És una peça dura, on Bernhard manifesta les seves ànsies suïcides des de petit, malgrat tota la creativitat que el va redimir i li va permetre seguir endavant.

—Com va ser la teva participació en el reportatge televisiu *Ànima*, sobre la trilogia?

—Va ser un programa del Canal 33, que va dedicar un dia a fer un monogràfic sobre les meves obres, en què hi vaig participar.

—Com valors que el 2010 la Institució de les Lletres Catalanes i l'Institut Ramon Llull et consideressin un dels autors catalans amb més difusió internacional?

—Es tractava d'una exposició organitzada a Barcelona, que es va anomenar *Ficcions enfora*. Les dues institucions fan un rànquing per veure qui són els 101 creadors de literatura catalana. Em van convidar i jo content d'estar al costat de creadors com Quim Monzó i obres com *Tirant lo Blanc*, que són més que referents i mites. També em permeten posar en context les obres per les quals em sento tan agraït.

Cinema

—Quan sorgeix el teu interès pel cinema?

—Comença de petit i sobretot a través del vídeo. Amb pocs anys, anava als videoclubs existents a la ciutat i en un cap de setmana veia quatre o cinc pel·lícules. Quan amb algun amic ana-

va al videoclub ja gairebé havia vist tot el material que tenien. Em vaig formar veient tot el que trobava i vaig mantenir aquesta cinefília durant molts anys, fins que vaig passar d'espectador a militant. Arribo a Manresa, entro a Cineclub i començo a fer crítiques, sempre amb un interès creatiu, d'aprendre. Em formo en el teatre, estreno algunes obres i acabo realitzant un llargmetratge partint d'aquestes obres. La passió segueix igual. Tinc la mateixa ansietat ara per anar a Barcelona a veure les estrenes de divendres que quan amb cinc anys anava al videoclub i intentava veure la darrera pel·lícula en VHS que els acabava d'arribar.

—Canal Plus va significar una revolució al seu moment?

—Sí, conjuntament amb les televisions privades Tele 5 i Antena 3. Però als anys vuitanta Canal Plus estrenava sense parar pel·lícules, una rere l'altra. En aquell moment era fascinant i també m'hi vaig apuntar. Són mons molt diferents, però són germans els uns i els altres.

—Quina ha estat la teva tasca com a corresponsal als festivals de cinema de Canes, Venècia o Nova York?

—Faig una crònica diària després d'haver vist set pel·lícules al dia. Tinc la mateixa passió pel cinema de quan era un nen. Encara em fascina veure tantes pel·lícules com puc, malgrat la llarga veterania. Les corresponsalies han estat sobretot amb *Regió7*, però he estat col·laborant en altres mitjans com *Rac1*, *Com Ràdio* o la revista *Seqüències de cinema*, sempre amb la consci-

ència de comunicar i de testimoniar un gran esdeveniment cinematogràfic.

—Com valors l'etapa de Cineclub Manresa?

—Em va definir en molts sentits: pel gust, per la proximitat al món cultural i també com a escola. Tot i que vaig participar-hi activament durant un temps

«Els festivals de cinema permeten valorar de manera equànime qualsevol acte creatiu del cinema independent»

puntual, sempre m'he mantingut dins de la seva òrbita. Va ser una etapa molt important de la meua vida en què ja estava escrivint per *Regió7*. Jordi Bordas és com el meu segon pare: una referència intel·lectual i moral. És una persona a qui estimo moltíssim. Actualment la funció del Cineclub no ha canviat gaire amb la finalitat de reunir la cinefília ciutadana al voltant d'una sèrie de projeccions que difícilment arribarien a l'explotació comercial.

—Quin és el paper de la Filmoteca de Catalunya?

—Ha passat per moltes etapes diferents. Ara, des de l'arribada d'Esteve Riambau i de l'etapa del Raval viu un moment brillant, complex i ambiciós. És una referència per a molts cinèfils i una sort que existeixi en la situació actual.

Festivals

—Què va significar per als autors el Premi Especial del Públic 2019 al millor film, en la 12a edició dels Gaudí, per *7 raons per fugir*?

—Una alegria, també una sorpresa, perquè competíem amb pel·lícules molt importants. Espero que al públic li agradin les meves pel·lícules. Per tant, aquest va ser un moment feliç i tots plegats estàvem prou contents. Va ser el meu debut com a guionista i director en el primer llargmetratge.

—Però l'èxit va venir d'Austin, Texas?

—A Austin hi ha el festival South by Southwest, un dels grans en l'àmbit internacional. Ens van seleccionar el film i el van estrenar per primera vegada a nivell internacional. Va ser el tret de sortida de la pel·lícula, que ha estat en una vintena més de festivals internacionals, entre ells Sant Sebastià, Valladolid, Màlaga o Karlovy Vary.

—Podríem dir que són set històries surrealistes de sàtira social?

—Sí, es podria definir així. Són adaptacions de les obres de teatre. Vam buscar unes peces que ens permetessin assolir un retrat calidoscòpic de la situació social. Quan vaig veure l'estrena de *Relatos salvajes* a Canes, vaig desitjar que funcionés perquè en termes de

producció podia ser un referent semblant al nostre futur film. Són obres diferents, però tenen vincles similars, sobretot en termes de producció.

—Hi ha també influències de Buñuel, i de Berlanga i Azcona amb *Plácido*?

—*Contra el progrés* comença amb una cita a *El fantasma de la llibertat*, de Luís Buñuel, una referència clau per a mi, que defineix tot el que m'agrada en la narració cinematogràfica. És un creador que influeix en tot el que he fet i que forma part del cànon de la cultura contemporània i universal. Una figura transcendent. En la pel·lícula també hi havia molt de *Plácido*, de Rafael Azcona i de Berlanga, salvant les distàncies, perquè són ídols. *Plácido* l'he vista moltes vegades i no només explica què és Manresa sinó també l'ànima del nostre país. Azcona hauria de tenir una estàtua a cada ciutat. Cada cop l'admiro més per la seva coherència estilística. Tant ell com Berlanga són increïbles.

—Per què vas decidir col·locar l'estatueta del Gaudí del públic a la Plana de l'Om?

—Hi ha diverses raons. Les projeccions de Cineclub es passen allà i tots tres hi estem vinculats. Vam prometre durant una presentació al Cineclub que, si guanyàvem un dels premis Gaudí als que estàvem nominats, el dedicaríem a l'entitat. El guardó torna al lloc on pertanyem i sobretot al seu públic.

—El vostre primer curt és *Interior. Família*?

—Sí, el vam fer els tres el 2014. És la primera peça de *7 raons per fugir*. És un curt que decidim fer amb el David i el Gerard. Agafem una càmera de fotografier amb format vídeo, amb tres actors bons i una història que vam rodar a casa del Gerard Quinto. Tot, amb

pressupost zero. Vam tenir una enorme sort de ser seleccionats al festival de Clermont-Ferrand, que li va donar una visibilitat enorme. Aquest curt recull guardons en diferents festivals, com BFI London. Vam estar durant uns quants anys acompanyant la seva trajectòria fins que ens vam plantejar fer el salt al llargmetratge. Vam partir d'aquest primer curtmetratge, que vam rodar de nou, i després n'hi vam sumar sis més. La proposta va engrescar als productors i ho vam tirar endavant.

—Com valors l'exposició sobre els 125 anys de cinema a Manresa?

—Va ser molt reeixida i reflectia tot el que havia passat en una ciutat on el cinema sempre hi té una presència especial, i amb una cinefília molt activa. L'exposició, comissariada per l'Olga Payán, ho va expressar molt bé.

Clam

—Amb tot aquest bagatge passes a ser director del Festival Clam?

—Efectivament. Tota la formació d'anar a festivals des dels vint anys em permet dirigir el Clam amb un cert coneixement d'aquests grans esdeveniments. M'he pagat de la meua butxaca els desplaçaments i dietes per la passió que sentia pel cinema, però també m'ha servit per aprendre com s'organitzen els festivals. Porto quinze anys seguits anant a Canes i porto molt temps més encara anant a Sant Sebastià i Venècia. Els festivals són molt més que aparença, catifa vermella o glamur. Darrere, per exemple, pots trobar un certamen que posa a la mateixa alçada un petit cineasta romanès al costat de la major producció nord-americana. Els festivals de cinema permeten valorar de manera equànime qualsevol acte creatiu en el cinema.

—Quines coses han canviat en aquest primer any com a director?

—El festival porta divuit anys de trajectòria i té una majoria d'edat objectiva. Ha de passar de ser un festival organitzat per un grup de cinèfils d'una ciutat concreta a ser una gran institució cinematogràfica de la Catalunya Central. Un dels objectius d'aquest any ha consistit a integrar tothom en el festival: gent que havia estat al Fecinema (Festival de Cinema Negre de Manresa), els membres del Cineclub, directors de cinema,

gent de la comarca que treballen professionalment als altres festivals catalans... El Clam vol ser un projecte de comarca i que esdevingui un esdeveniment internacional al voltant de la nostra realitat social i cinematogràfica. Vull que el festival s'enforteixi, que arrel i creixi, i que no depengui de ningú en concret.

—Qui forma part del nou equip de Clam?
—Quan jo arribo està en procés de canvi. Passa de ser un festival organitzat per una sèrie d'amics i col·laboradors de Navarcles que intenta obrir-se i arrelar a Manresa i Sant Fruitós a intentar integrar tothom que té un paper en el cinema a la comarca. Parlo amb gent com Jordi Padró, amb la gent de Cineclub Manresa, Joan Barbé o Lúcia Gilabert, que ha treballat al Festival de Sitges i ara a les Nits de Cinema Oriental de Vic i

al Festival de Cinema de Muntanya de Torelló. Ella ha coordinat la producció i també ha fet que el festival fes un pas endavant, amb la seva professionalitat i sobretot la seva bona organització. Enguany hem aconseguit incorporar molta gent jove, paritària i amb una passió espectacular.

—Per què es vol donar protagonisme a Manresa i Sant Fruitós?

—Fa dos anys el Clam va canviar de títol per dir-se Festival Internacional de Cinema Social de Catalunya. És un nom ambiciós. Però si som coherents amb aquest títol hem de fer un esdeveniment amb moltes projeccions al dia, que mantingui un vincle amb l'exterior perquè ens puguin entendre arreu i també ser representatiu del cinema social a Catalunya. Arrelar a Manresa i Sant Fruitós

significa que el festival pugui créixer de manera decidida. Aquests passos em precedeixen, però indubtablement formen part de la meua única vocació: que el nou nom es faci realitat.

—Què en remarcaries de la darrera edició?

—S'ha passat de mil a dotze mil espectadors en un any, gràcies també a Filmin i als espectadors online i escoles. S'ha connectat molt amb el públic, s'han iniciat aliances amb les distribuïdores del cinema d'autor espanyoles, amb institucions internacionals, hem establert vincles amb els cinemes Bages Centre, amb projeccions de qualitat i professionals, amb un gran equip humà i tècnic. Diu Àlex Gorina que el festival ha estat, literalment, «el millor a què podia aspirar ningú en el nostre país».

el perfil

Esteve Soler Miralles neix a l'Hospitalet de Llobregat el 18 de desembre de 1976. Al cap de set mesos, els pares Carles i Mercè, es van traslladar a Sant Cugat. Professionalment, ell feia de delineant i la Mercè va fer de dependenta en diverses botigues. Comença els estudis als centres Pins de Vallés i Arnau Cadell, de Sant Cugat, fins al 1992, quan la família s'instal·la a Manresa. L'Esteve hi viu des de llavors, tot i que ha residit també durant anys a Barcelona. Fa COU a l'institut Lluís de Peguera. Comença a fer crítica de cinema al diari *Regió7*. Des d'allà ha mantingut una presència constant als principals certàmens del sector, com Canes, Avinyó, Venècia, Tàrraga, Sant Sebastià, Sitges... Ha format part del jurat Fipresci. Estudia dos anys Relacions laborals, que compagina amb escrits a *Regió7*, a la Televisió de Manresa, o a **El Pou de la gallina**, de la mà de Quim Noguero, «una persona inspiradora, que em va convèncer per entrar-hi. Hi ha articles que els tinc molt presents, com per exemple, «Vull ser com Woody Allen» que va significar un clar posicionament de cara a voler ser un creador». Es llicencia en Direcció i Dramatúrgia per l'Institut del Teatre i la Universitat de Barcelona. S'introdueix a la Sala Beckett com espectador i col·laborador de la revista del teatre i hi fa classes d'escriptura dramàtica durant quinze anys.

Membre de les acadèmies espanyoles del Cinema i de les Arts Escèniques, ha fet classes puntualment a ESCAC i al Màster de Fira Tàrraga, organitzat per la Universitat de Lleida. Posa més èmfasi en l'escriptura que en la direcció. Des dels disset anys va escriure uns 400 contes i bona part d'ells s'han acabat convertint en la trilogia de la indignació. Entra a Cineclub el 1997, on es troba amb Jordi Bordas, Enric Roca i Àngel Torrent, «que van determinar els meus

gustos cinèfils en un moment determinant». És autor de teatre amb obres traduïdes a dinou idiomes i dirigides per més de cent directors arreu del món. Afirmar que «si quan ha acabat una representació, el públic se sent indiferent, llavors he fracassat». Director i guionista de cinema, el seu primer llarg és *7 raons per fugir*, amb Gerard Quinto i David Torras, protagonitzat per

Sergi López i Emma Suárez. Ha participat en festivals com ara Sant Sebastià, Austin, Raindance o Karlovy Vary, entre molts altres. Alguns dels seus treballs han format part igualment de certàmens com Clermont-Ferrand, BFI London, Canes (Short Film Corner), Sitges i Màlaga. Guanyador del premi Serra d'Or 2012, del premi Godot, del Butaca i guardonat també als festivals alemanys Theatertreffen i Literaturfestival, ambdós de Berlín. Finalista dels premis Goya i Max. És assessor dramàtic per a companyies de teatre internacionals, com La Fura dels Baus, Pere Faura i Insectotòpics i ha estat director i guionista de cerimònies i actes institucionals, com la Nit de Santa Llúcia 2013, organitzada a Manresa per Òmnium i transmesa en directe per TV3. Alguns articles sobre Esteve Soler s'han publicat a *El Temps*, *Esteve Soler, el darrer ambaixador del teatre català al món*, de Lluís Bonada; *El País*, *Un nuevo teatro español*, de Maite Nieto, i en programes de televisió a TV3, dins del programa *Ànima*, de Toni Puntí; a RTVE, amb Maite Guisado, en el programa *Atención Obras*, centrat en la seva trilogia: *Contra el progrés*, *Contra l'amor* i *Contra la democràcia*.

Quan vinguis a casa meva
no portis res, hi ha de tot:
a un calaix de la tauleta,
abrigada amb tovallons,
guardo encara l'esperança
que aquest món pot ser millor.

Rossend Sellarés

fragment del poema
NO CAL QUE PORTIS RES

Italo Calvino, rampant, partit, inexistent

L'any que ve se celebrarà el centenari del naixement d'Italo Calvino. Serà l'ocasió perquè a molts llocs del món se'n recordi la figura i es divulgui l'obra d'aquest escriptor de referència de la segona meitat del segle XX. A començaments de novembre es va inaugurar a la Biblioteca Ignasi Iglésias de Can Fabra, a Barcelona, l'exposició *Italo Calvino (1923-1985)*, fantàstic, comissariada per Joaquim Noguero, amb il·lustracions de Maria Picassó.

Enric Casas Bardolet

Per a aquesta commemoració, a molts llocs del món, des de Cuba (país on va néixer) fins a San Remo (ciutat de la família i on es va formar de nen i adolescent), ja s'han anunciat lectures, xerrades, trobades d'estudiosos... Avançant-se a la majoria d'activitats d'homenatge, a començaments de novembre es va inaugurar a la Biblioteca Ignasi Iglésias de Can Fabra, al barri de Sant Andreu de Barcelona, l'exposició *Italo Calvino (1923-1985)*, fantàstic. Organitzada per Biblioteques de Barcelona, aquesta exposició s'ha inaugurat dins del 42 festival de gèneres fantàstics de Barcelona i romandrà oberta fins el dia 15 de gener.

L'exposició

Abordar una obra literària dins d'una exposició és una feina complexa i gens evident. El llenguatge de les paraules dels llibres i el llenguatge visual d'una exposició normalment transcorren en nivells paral·lels. El manresà Joaquim

Noguero, comissari de l'exposició i col·laborador habitual del **Pou**, s'ha convertit en un especialista per resoldre aquest atzucac. Ha comissariat més de setanta exposicions, moltes dedicades a autors literaris com Lewis Carrol, George Simenon, Stanislaw Lem, Víctor Mora, Francisco González Ledesma... I ara ens presenta Italo Calvino.

Noguero planteja una exposició pràcticament sense recórrer a elements biogràfics, gràfics, ni documentals propis de Calvino. La mostra és una immersió sàvia i enjogassada dins l'obra i el pensament d'Italo Calvino, i pivota al voltant dels seus textos. Italo Calvino havia dit que d'un escriptor només compten les seves obres, ja que el que és biogràfic no té interès. Però no es pot entendre el món fantàstic de Calvino sense la seva mirada analítica, científica i descriptiva. Fill d'enginyer agrònom i d'una botànica, ell mateix escriu: «Les meves arrels són en una Itàlia completament moderna i cosmopolita... A casa meva, un nen havia

de llegir sols llibres instructius i amb fonament científic». Calvino dona una gran importància a les estructures de tot, al coneixement del cosmos, a l'observació dels detalls de les coses i de la vida quotidiana, especula amb el joc, les seriacions i la combinatòria. Calvino encarna molt bé aquella idea que havia dit Edgar A. Poe en el pròleg del seu llibre *Els assassinats del carrer Morgue* (1841): «Els autors veritablement imaginatius són analítics».

Calvino té un profund coneixement de la literatura i dels clàssics. Escriu pel molt que havia llegit, per gust i per ofici, amb molts anys passats a l'editorial Einaudi, amb Cesare Pavese. Recordant aquells anys, Calvino en reconeix una «influència intel·lectual amb un paisatge cultural en comú». Aquest coneixements científics, literaris i del pensament són els pilars sobre els quals Calvino va bastir la seva obra fantàstica, i que configuren la base conceptual de l'exposició. Noguero en subratlla aquests

aspectes aprofitant recursos gràfics amb genealogies dels escriptors que van influenciar Calvino, amb esquemes planetaris per posar en evidència el pensament de Calvino en l'evolució de la literatura, amb cal·ligrames d'autors emulant les escales infinites i impossibles d'Escher, amb la redefinició del que és un clàssic segons Calvino.

Els textos

Italo Calvino després de ser partisa

Vista de l'accés a l'exposició de Can Fabra, a Barcelona

durant la segona guerra mundial, inicià la trajectòria literària dins l'estètica del Neorealisme italià. L'any 1952 va abandonar la temàtica del realisme social per entrar de ple en la literatura fantàstica amb la trilogia: *El baró rampant*, *El vescomte migpartit* i *El cavaller inexistent*. Noguero tria els tres adjectius que acompanyen els títols d'aquesta trilogia per crear l'estructura de l'exposició: *rampant*, *partit*, *inexistent*. Es creen tres capítols des d'on es desgrana l'obra de Calvino. Per fer-ho de manera evident el disseny gràfic de l'exposició juga amb un cromatisme rotund dels panells: vermell, verd i groc, que corresponen a cada un d'aquests capítols. En cada capítol es van desgranant els

trets característics de l'obra calviniana. El contingut de tots els panells de l'exposició segueixen el mateix esquema: les cites, els textos de Calvino, les il·lustracions i els textos explicatius amb els gràfics. Les cites curtes amb una tipografia gran estan sempre posades a la part baixa del panell, com una base. Les cites son totes d'altres autors de diferents èpoques i posen en relleu les idees estructurants de Calvino. D'aquesta manera, es reforça el profund interès de Calvino per la lectura, establint la coincidència del seu pensament amb el d'altres autors. És com posar en solfa les paraules de Calvino quan diu: «El temps de Picaso és aquell en què tots els estils són

LLIBRERIA – PAPERERIA
RUBIRALTA 100 anys

Born, 24
08241 Manresa
Tel. 938724130
rubiralta24@hotmail.com

EDICIONS SELECTES
LLIBRES PARCIR

▪ Àngel Guimerà, 74
▪ 08241 Manresa
▪ Tel. 93 873 38 82
▪ www.parcir.com
▪ parcir@parcir.com

contemporanis i, per tant, es pot començar a ser «totalment modern».

Els abundants textos de Calvino es presenten sempre dins d'un marc. Altra vegada Italo Calvino ens en dona la justificació: «Hi ha una funció fonamental, tant en l'art com en la literatura, que és la del marc. Un marc és tot allò que assenyalava el límit entre el quadre i el que queda fora seu». Tot aquest dens contingut de textos queda esponjat visualment amb quinze magnífiques il·lustracions que acompanyen els textos de Calvino. Quan l'espectador mira l'exposició creu que les il·lustracions són cobertes de llibres ja publicats de Calvino.

Les imatges

Abans parlava que l'exposició és una immersió enjogassada. Les il·lustracions en són el joc més flagrant, ja que totes són cobertes inexistents fetes ex-

pressament per a l'exposició. Calvino tenia un fi sentit de l'humor, res és el que sembla, li agradava jugar amb el lector. Noguero també juga amb l'espectador a tota l'exposició. Per als espectadors serà difícil adonar-se d'aquest joc si no mira els crèdits on cada il·lustració queda ben referenciada amb el seu autor. En qualsevol cas l'editorial que vulgui reeditar una obra de Calvino tindrà una nova font d'excel·lents cobertes.

Voldria destacar les dues il·lustracions de Maria Picassó, una altra internacional manresana i col·laboradora del **Pou**. Picassó hi fa les portades d'*El Cavaller Inexistent* i d'*El vescomte migpartit*. L'estil de Picassó, fet només de ratlles rectes i arcs, lliga extraordinàriament amb l'esperit de Calvino en aconseguir una gran expressivitat utilitzant el mínim nombre de recursos possible. En *El vescomte migpartit* hi dibuixa una caricatura de Calvino que

ens el retrata senzill i murri.

A part d'una vitrina amb llibres publicats d'Italo Calvino, l'exposició es complementa amb dos vídeos. Un dels vídeos és de nova creació i parla de Calvino i de la seva obra vista des d'avui. En parlen diversos especialistes de cinema, de dramaturgia, d'art, però la majoria d'aportacions són d'escriptors. El segon vídeo és una entrevista feta a Italo Calvino l'any 1981 per al programa *Encuentros con las letras*, de RTVE. És un vídeo interessantíssim, on Calvino repassa bona part de la seva obra de la mà de l'entrevistadora i ens permet fer una aproximació al seu caràcter proper, planer i sorneguer. La llàstima és que la sala no disposa d'una sala de projecció, d'aquí que hagi calgut integrar-lo entre els panells de l'exposició, de manera que es fa difícil de poder-lo seguir amb deteniment, atesa la llarga durada.

lèxic a la manresana

Relleus

Jaume Puig

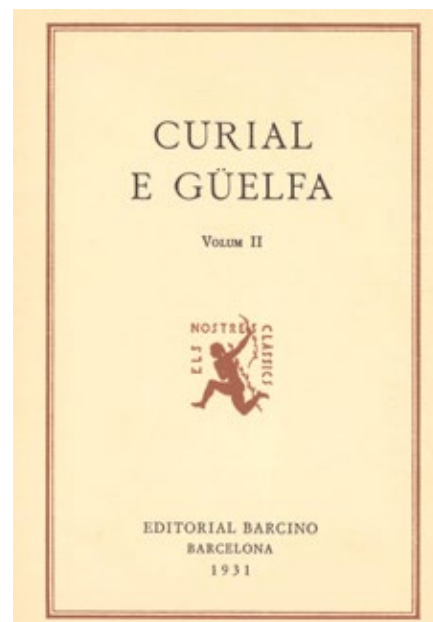
L' assagista, poeta i editor manresà Carles-Jordi Guardiola em fa arribar l'observació que la seva mare, nascuda el 1901 filla de les Escodines –com també els seus pares Josep Noguera Manubens i Antònia Puig Martí– feien servir habitualment el mot *relleus* per indicar el que havia quedat dels àpats i es podia –i s'havia– de reaprofitar. El mot no és al diccionari normatiu (DIEC), però sí que el recull el diccionari Alcover-Moll, que descriu com a «deixalles de menjar» i el situa en comarques com la Cerdanya, el Ripollès, Plana de Vic o Pla de Bages.

I, certament, en una enquesta ràpida feta a manresans de més de seixanta anys, hem pogut constatar que és una paraula que encara és viva i es fa servir a la ciutat i a la comarca («Demà no haurem de cuinar, tenim *relleus*»), però no és coneguda en canvi a gran part del Moianès, segons em confirma el lingüista Carles Riera, amb qui, en el llibre sobre *El parlar de l'Alta Segarra*, vam recollir la pervivència del mot en aquesta comarca, amb la qual el Bages comparteix alguns trets característics.

Per a Carles-Jordi Guardiola, però, el més interessant del

tema és la referència que ja surt al *Curial*, «Entre 1442 i 1453, molt abans que el *Quixot*, que és de 1605, ja apareix el mot en el mateix sentit. La pervivència és extraordinària!». «El mot ve de lluny» –conclou Guardiola– «a *Curial*, capítol 96: E venien cascun jorn a pendre del *relleu* que donaven als pobres a la porta del palau del marquès». També l'Alcover-Moll inclou cites de clàssics, com Ramon Llull a *Blanquerna*: «Com... hagren menjat, aportà hom lo releu de la taula als pobres». I així mateix l'esmenta el gran Joan Corominas, en el *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, en el sentit de «deixalles de pa en la pastera».

Podeu fer arribar les vostres aportacions a elpou@elpou.cat o via Twitter, amb l'etiqueta *#bagesisme*.

Efectes devastadors de la riuada del 12 d'octubre del 1907 a Manresa, que va tenir conseqüències nefastes per a la fàbrica tèxtil dels Polvorers o de les Obagues, com a totes les indústries de vora del riu Cardener. Com es pot veure a la fotografia, la secció nord de l'edifici va quedar força malmesa, de manera que la façana es va ensorrar. La planta baixa i la primera van quedar inundades i en el moment àlgid de la riuada l'aigua va sobrepassar els tres metres sobre el nivell de l'antiga carretera Manresa-Esparreguera. Segons les notícies de l'època, les calderes de vapor també van ser arrencades per l'aiguat. En la postal s'observen dos treballadors fent reparacions a la primera planta, a la qual havien accedit per una escala de fusta transportable. A la dreta, s'hi veu una paret pintada que abans havia estat interior. A la segona planta, on feien la preparació del teixit, podem veure dos ordidors de rodets de fil i al mig una caixa gran plena de rodets. El 1922 s'hi va fer una ampliació bastant ambiciosa, que incloïa un sector de fàbrica, un bloc d'habitatges per a treballadors i la tanca exterior, signada per l'arquitecte manresà Josep Firmat. En una ampliació posterior es va construir una torre de planta baixa i quatre pisos, que enllaça els dos cossos principals de la fàbrica, segons el Catàleg del Patrimoni de Manresa, publicat al web de l'Ajuntament.

El 1859 es va extingir la fàbrica dels antics molins de pólvora de Manresa. El 1870, l'industrial Jaume Vives va obtenir permís de l'Ajuntament per construir al mateix indret una fàbrica de filats i teixits, per aprofitar la força hidràulica. A començaments del segle XX, n'eren propietaris Vives, Figueras i Cia, que disposaven d'una instal·lació de 50 telers mecànics, 5.600 fusos i 182 obrers. A la dècada dels vint, Francesc Vives també regentava la Fàbrica del Salt, situada a la Via de Sant Ignasi, i la fàbrica del Pont, a tocar de Navarcles, però que pertany a Sant Fruitós. La fàbrica dels Polvorers el 1946 tenia 138 treballadors, la majoria dones. La crisi del tèxtil dels anys seixanta la va reconvertir en una petita secció de telers fins que el 1967 se'n va fer càrrec Palou Tèxtil SA, fins al tancament definitiu en la dècada dels setanta, quan va patir dos incendis. La xemeneia va desaparèixer i una actuació vandàlica de romanesos espoliadors de ferro el 2013 es va endur l'estructura de pilars de fosa. La fabricació de pólvora a Manresa està documentada des del segle XVI. L'historiador Magí Canyelles esmenta que a la riba dreta del Cardener, concretament a la partida de les Obagues, hi havia tres molins de pólvora. Segons explica Josep Camprubí Plans, en els seus articles *sobre La dinàmica d'un poble*, a causa de la construcció del ferrocarril, inaugurat el 1859, «el traçat del qual afectava les fàbriques de pólvora i la Companyia obtingué el trasllat de les instal·lacions més perilloses, a l'altra banda del riu, en indrets més apartats del pas dels trens».

www.guiamanresa.com

GUIA CULTURAL, SOCIAL I COMERCIAL DE MANRESA I LA CATALUNYA CENTRAL

propostes

MÚSICA. Marc Vilanova

Desembre càlid i mogut

De la sala Stroika volem destacar l'espectacle familiar d'Ambauka, *De cap per avall*, una proposta animada i sobretot participativa per a petits i grans, que inclou nous èxits del disc homònim *De cap per avall* i altres èxits d'anteriors treballs com *La llegenda de Sant Jordi* (diumenge, 18 de desembre, 12 h). Del Teatre Kursaal, us convidem a fer un tast de bona música de proximitat amb el concert que el pianista i compositor manresà Jofre Fité farà per presentar el seu primer treball *Dotze*. *Dotze*, una proposta marcada per l'eclecticisme, però amb el fil conductor de la reflexió sobre el pas del temps (divendres, 9 de desembre, 20 h). I sense deixar el teatre manresà i per a tots els amants del gòspel, tenim la visita de The Black Heritage Choir, directament des de l'estat de Mississipí (diumenge, 11 de desembre, 18h). I per finalitzar la tria, dues propostes de l'espai musical Voilà! La primera, la visita del duo format per Lluís Coloma al piano i Kid Carlos a la guitarra, amb un repertori sorprenent ple de ritme i molt de blues (dijous, 15 de desembre, 21 h). I la segona, i com marca la tradició, Dani Flaco torna a Voilà! per Sant Esteve per fer un repàs dels millors temes de la seva discografia (dilluns, 26 de desembre, 21 h).

ART. Maria Camp

Matèria d'exercici

Emmarcada dins el programa Manresa 2022 Transforma podem veure, fins al 15 de gener, al Casino, l'exposició *Matèria d'exercici*, una mostra que desplega un conjunt d'aproximacions als Exercicis Espirituals i el pensament d'Ignasi de Loiola a través de l'art contemporani, amb una aproximació actualitzada i alhora crítica a aspectes del llegat del sant. Prenent com a referència la qüestió d'exercici, les propostes artístiques s'endinsen en la reflexió entorn d'aspectes del sant relacionats amb la mística popular, la propaganda política i religiosa i la cultura visual, i a episodis controvertits de la història de la Companyia de Jesús o bé personatges com l'artista Joseph Beuys. Estevenen una aproximació materialista i performativa a aspectes de l'herència ignasiana que concerneixen sobretot a l'espiritualitat, l'art, el coneixement, la identitat i el poder, amb obres d'Oriol Vilanova, Oier Etxebarria, Rubèn Verdú, Patricia Dauder, Bendita Gloria, Josefa Tolrà i Antoni Ricart, sota el comissariat d'Oriol Fontdevila.

TEATRE. Joan Morros

'Monopoli', teatre juganer

Amb el muntatge *Monopoli* de Mar Monegal es tanca la programació teatral de l'any 2022. I ho fa amb una petita perla a la sala petita del Kursaal interpretada per l'Eduard Buch (Pol) i la Sara Espígul (Montse). Una parella que, com moltes, es troba amb la difícil situació de buscar pis, ja que els propietaris del pis on viuen actualment han decidit posar-lo a la venda. Un espectacle vibrant, que interpel·la directament el públic, una patida divertida i demolidora que reflexiona sobre els límits de la llibertat i com el capitalisme modifica les relacions humanes. Una comèdia dramàtica sobre el capitalisme.

VINS. Gerard Escudé, enòleg

Pepet i Tonet, Collbaix Brut 2019

S'apropen festes assenyalades i els grans àpats d'aquests dies es culminen amb un brindis. Quan obrim una ampolla d'escumós els sentits afloren i formen un ambient de joia. Al voltant de la taula es crea un ambient màgic envoltat dels records amb la companyia dels que més estimem. Aquest és el cas de Pepet i Tonet, un escumós que neix de la voluntat de fer un homenatge als pares dels fundadors del Celler el Molí, el Sebastià i el Josep Maria, que van plantar les primeres vinyes i van ser els que van transmetre als fills la passió per aquesta terra i els seus fruits. El vi base és un cupatge de 70% picapoll i un 30% de macabeu. Per a la presa d'escuma es segueix el mètode tradicional (*champenoise*) i s'allarga la criança durant 24 mesos. En el licor d'expedició, per donar-li un toc especial i personal, s'utilitza un ranci de picapoll criat en barrica de roure francès des de 2006. Tot plegat fa que parlem d'un escumós que busca mantenir el caràcter jove i la frescor, però que ha guanyat complexitat aromàtica i boca per la criança. Un escumós per gaudir i compartir, amb caràcter gastronòmic. Gaudiu-ne.

Preu de venda: 19,95 euros

Casa de l'Englantina

Lluís Virós. Foto: Francesc Rubí

A

llà comença el carrer del Born trobem aquesta modesta casa de veïns feta el 1818 en estil neoclàssic

popular. Està ben conservada per una restauració recent. És un exemple típic de l'arquitectura burgesa que es va desenvolupar als extrems del nucli antic entre els segles XVII i XIX per substituir els edificis medievals. Els carrers del Born i Nou han funcionat d'enllaç entre l'antic centre urbà dins del recinte murallat i el nou centre burgès configurat a partir del passeig de Pere III. Avui dia, aquesta zona encara és el centre comercial de la ciutat.

És un edifici d'habitatges entre mitges, de planta baixa i dos pisos, que destaca per la simplicitat formal. La composició de la façana està marcada per dos eixos verticals a les plantes superiors, formada per la repetició del conjunt de finestra i porta balconera amb arc rebaixat. Els emmarcaments de les obertures són de pedra tallada i l'acabat del parament és un arrebossat que imita la forma dels carreus. Els balcons són petits i les baranes són de ferro forjat, més treballades les del primer pis amb motius geomètrics. La façana es corona amb una cornisa, a sota de la qual hi ha una filera horitzontal marcada amb una sanefa esgrafiada amb línies i rombes. Aquesta composició s'ha perdut en la planta baixa a causa de la intervenció que es va fer per adaptar-la a l'activitat comercial.

El catàleg de Manresa protegeix parcialment l'edifici, la composició de la façana, tant dels pisos com de la planta baixa, els balcons i les baranes, i també el coronament amb la cornisa i la sanefa esgrafiada. La casa forma part del catàleg perquè ajuda a configurar la trama urbana i perquè és característica de l'evolució de les cases

burgueses del centre de la ciutat. Com es pot veure en un article d'aquesta mateixa secció publicat al **Pou** del febrer de 2014, als baixos hi havia la històrica pastisseria Marsinyac o l'Englantina, fundada el 1916 i tanca-

da el 2014. El 2018 es va reconvertir en un cafè que ha mantingut la forma tradicional de la façana i ha aprofitat el fons del local, l'antic obrador, que posa al descobert un interessant sistema de voltes de pedra.

Llorenç Capdevila

Eudald Tomasa

Celebrar Cussà

Una anomalia injusta que ha viscut la literatura catalana en les darreres dues dècades ha estat el poc ressò que, al llarg de la major part d'aquest període, ha rebut l'obra de Jordi Cussà. L'escriptor berguedà, conscient del seu talent i amb una dedicació abnegada a la literatura, va escriure i publicar diverses novel·les que, tret d'algun fugaç reconeixement en forma de premi o de crítica entusiasta, van obtenir una acollida massa tèbia. Comptava amb lectors fidels, que defensàvem i celebràvem els seus textos, però al rovell de l'ou barceloní, que és on es remenen les cireres, se'l tenia poc en compte i les seves novetats rarament van aconseguir el tractament merescut per part dels mitjans.

Després de morir, el juliol de 2021, la figura i l'obra de Jordi Cussà han tingut una projecció que no s'havia vist abans: han aparegut lectors insospitats, la crítica el reivindica i –ai las!– resulta que hi ha editorials que es barallen per la seva obra i, fins i tot, qui ha jugat brut per aconseguir-ne els drets. Tot plegat, a part d'arrencar-nos un somriure trist –contents pel reconeixement i tristos per la tardança–, hauria de fer-nos reflexionar.

Des de l'octubre, a diverses llibreries del país s'ha repetit un acte entranyable i, alhora, reivindicatiu. Amb el títol *Celebrem Jordi Cussà*, amics i lectors de l'autor el recorden i llegeixen fragments de les seves dues novel·les més emblemàtiques: *Cavalls salvatges* i *Formentera Lady*. A Manresa això va succeir el 24 de novembre, a la Papasseit. L'objectiu, a banda de gaudir de les paraules que va deixar escrites, és també denunciar la indefensió legal en què han quedat les dues editorials que havien publicat aquests dos títols –L'Albí i Labreu–, els quals, a partir del gener, podrien desaparèixer del seu catàleg perquè n'ha adquirit els drets una altra editorial. Cada vetllada ha tingut el mateix format i cadascuna ha estat diferent, perquè els amics i els lectors no són pas els mateixos a tot arreu. I, malgrat que tot plegat té un regust agredolç, si d'aquestes vetllades se'n pot extreure una conclusió positiva és la d'adonar-se de la quantitat de *cussanians* –antics o neòfits– que hi ha per tot el territori.

Erques Torres

L'any de les olimpíades manresanes

2022 és a punt d'acabar. L'any-fita de Manresa, que culminaria la *transformació* de la ciutat. L'any de les olimpíades manresanes. La gran expectativa! La que havia de crear una gran catarsi col·lectiva i culminar la transformació de la consciència identitària: canviar el tradicional autoodi local, per un entusiasme i una autoestima més potent que la vigatana... Potser els mesos que falten me'n canviaran la perspectiva, però penso que per a Manresa haurà estat *tot un èxit*. Un èxit a la manresana, és clar. Perquè és difícil aconseguir que una expectativa sigui més fallida, i el ridícul més espectacular. En clau local, l'autoestima manresana continua tenint la temperatura de l'estepa siberiana.

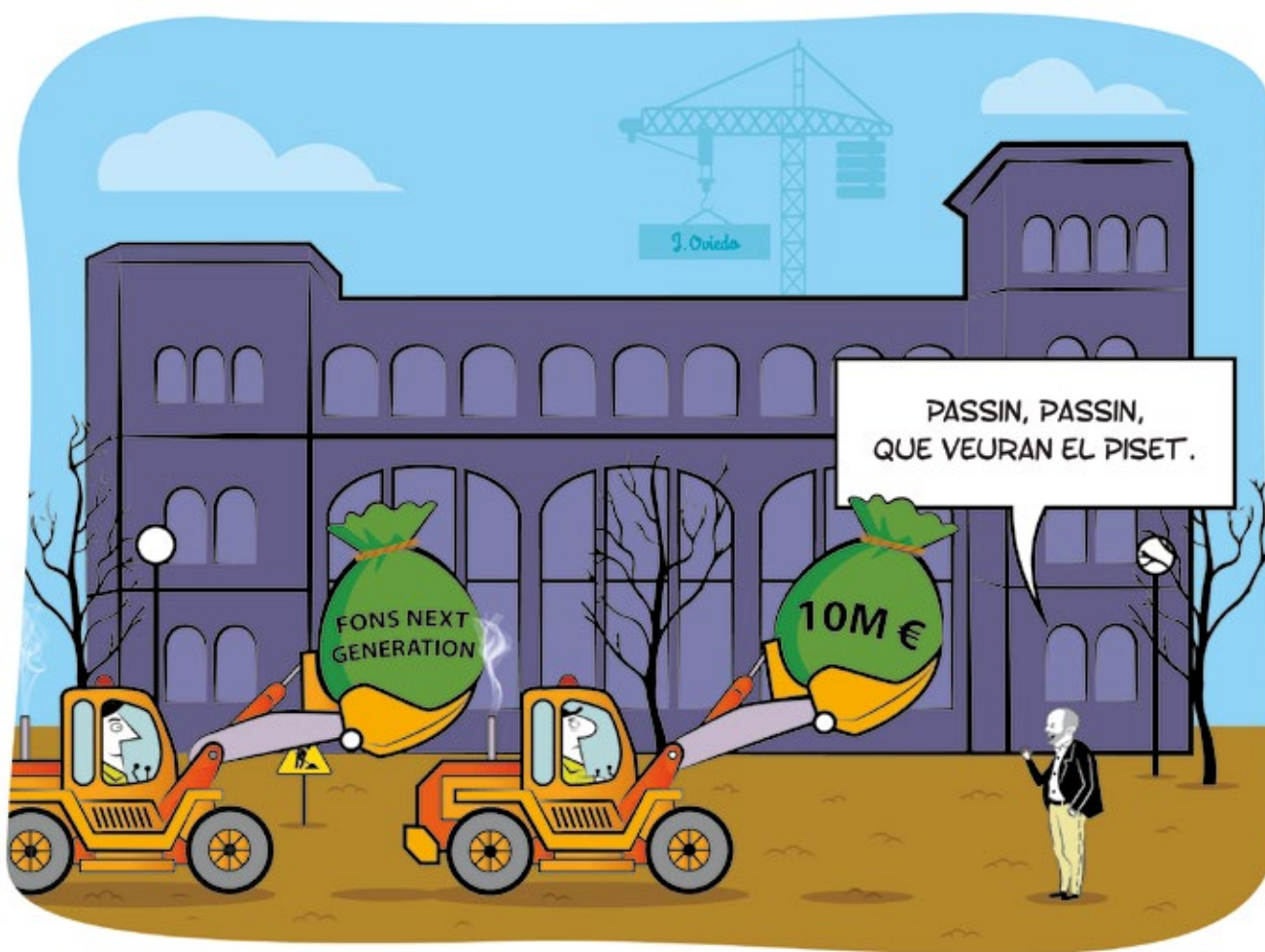
Alguna aportació cultural rellevant, senyora regidora? Ah, és clar, el Museu del Barroc, del qual costa més la nova façana *barroca* (és un *xist*), que no pas l'arranjament museogràfic de l'interior. Una mostra d'exhibicionisme arquitectònic patètic. En clau de projecció exterior, algú creu que ha canviat la idea que projecta aquesta ciutat en l'imaginari mundial? Perquè aquí sí que hi havia l'oportunitat de posicionar-la en determinats col·lectius de vàlua, especialment en el vastíssim univers jesuïta. Visualitzo el regidor Calmet parlant amb altes instàncies d'aquest orde. No hi veuen l'escena d'una pel·lícula còmica italiana? I el Papa no ve? Ah no, és clar, Manresa no li genera cap interès. Perquè potser no està gens a l'alçada transformadora que va inspirar una obra tan influent com els *Exercicis espirituals*?

És difícil malgastar pitjor els recursos. Perquè és evident que per aconseguir els objectius calia invertir molt més, amb una estratègia molt més ben pensada i executada. Però els pocs recursos que s'hi han posat s'han llençat per la claveguera d'un programa d'actes que sembla el d'una festa major i en un espot mediocre passat per TV3. Però, tot això seria igual (potser?) si s'hagués aconseguit que el pla turístic redactat per Jordi Rodó i Josep Huguet no fos paper de wàter. Els turistes haurien arribat a carretades, s'haurien obert hotels, el camí ignasià semblaria el de Santiago entre Palas de Rei i Arzúa, les visites s'haurien multiplicat per mil i els restaurants estarien ofegats per tants turistes... Manresa 2022 culmina la dècada ridícula d'uns governants que porten la llufa dels innocents enganxada tot l'any!

EL CUL DEL POU

NÚM. 298

TOTHOM TÉ UN PREU

Il·lustració: J. Oviedo

Amb quatre entrepans de calamars a Madrid i unes canyes anem passant pàgina de l'I-O i ens situem en l'*agenda del reencuentro*. A partir d'ara, ja no direm «Espanya ens roba» o, si ho fem, serà amb la boca petita o amb matisos: «Espanya en roba... una mica». Perquè, comptat i debatut, del que es tracta és de canalitzar recursos i empènyer projectes transformadors de ciutat, com el de la Fàbrica Nova que ha d'acollir la nova UPC. Ens en roben uns quants i, de tant en tant, afluixen la bossa.

Deu milions d'euros per al sector del que va ser un recinte fabril de dimensions considerables, ja ho va dir l'alcalde, venen de Madrid. Home, són una bona picossada. Gens menyspreable. I si, aprofitant l'avinentsa i la sintonia republicanosocialista rebem algun fons europeu de nova generació, dòmino! Tan clar com que la ciutat necessita retorns del que paga la ciutadania per millorar en tots els sentits. Igual de meridià que el fet, ens sap menys greu ser espanyols i anem recollint l'estelada.

L'ARBRE DELS DESITJOS

A la plaça Catalunya de Manresa estan contents perquè ara va de veres desfer el nyap que fa molt temps van fer pèrits i arquitectes, i l'il·lustre Ajuntament, en posar unes estructures metàl·liques prominents, sense haver tingut en compte que no agradarien gens perquè encotillen el arbres i queden molt malament, al parc que hi té Vila Closes on se'l veu, a prop seient, i pintant en un bell bronze, satisfet, mig somrient. S'hi faran, diuen, millores com és refer el paviment i l'enllumenat, que el d'ara resulta insuficient, i pel bé de la canalla uns nous entreteniments. Perquè t'escolti qui mana prou sabem la bona gent que qui no plora no mama. Els veïns, doncs, finalment se sentiran com a casa quan hi passegin. Amén.

Una llengua si no es parla deixa un dia d'existir. Catalans, fills de la terra i els que us ha dut el destí, tinguem clar com clara és l'aigua que la llengua del país, és a dir la catalana, s'ha d'estimar i protegir. Cal parlar-la a totes hores, tant de dia com de nit, amb tothom i en tots els àmbits, amb els grans i amb els petits, perquè sigui imprescindible com ho va ser fins ahir per més que la llei franquista fins i tot la prohibís. Fem-la servir en la conversa, que bé ens entén tot veí si té un xic de bonhomia i orelles per sentir. És més, les llengües uneixen els parlants. Tant és així que sentim com de família el que fa poc que és aquí perquè en català ens contesta. i li ho volem agrair. Conclusió: no discriminis. Tot depèn de tu i de mi.

La veritat és que no m'havia fixat mai gare en l'Arbre dels Desitjos de Manresa. No perquè no transiti per la Plana de l'Om, sinó per ser una iniciativa que he vist amb més efervescència a altres poblacions. I també pel fet que per a la gent sense ànima com jo, no és més que una olivera on la gent penja paperets amb somnis frustrats. Lamentablement, aquesta havia estat la meva mala concepció fins fa poc: veure'l com una escultura o reclam comercial, i no com un arbre que genera fruits d'un alt valor antropològic.

Fa uns dies vaig travessar la Plana de l'Om i em vaig topar amb una targeta que havia caigut de l'olivera. El disseny que contenia era deliciós: «Magradaria ser orfa i tu demanu a tu perquè se que els Reis Macs no majudarien amb la mama. Perquè sempre que tornu de estraescolars mels trobu estimansa». Em vaig apropar a l'arbre a consumir més fruits. Però el següent missatge em va trastocar: «Ja tinc ganes que tots aquests trossos de carn cardin el camp de la plaça per fer-te l'amor la fotosíntesi com ningú te l'ha fet abans». Vaig aixecar el cap buscant una explicació. Però estava rodejat de famílies i parelles. Vaig consumir un altre fruit: «Et penso deixar cobert de

resina humana, faré que floreixis i et menjaré les olives». De sobte una llum em va il·luminar. Un home que podria ser un tiet qualsevol em mirava amb cara de pocs amics. Duia una llanterna frontal i un escuradents a la boca. «No toquis el meu arbre, pervertit! I ni se t'acudeixi deixar-li missatgets...», em va advertir. «No pateixi, només llegia els desitjos», vaig respondre amb les mans aixecades. Ell es va arrambar a l'olivera, va rodejar el tronc amb un braç i acariciava una branca amb l'altre: «No saps la fortalesa interior necessària per contenir-me al veure tota la gent que ve a tocar-me l'arbre i a penjar-li missatgets. Massa fruit bord trenca la branca, i aquestes branques són precioses. I la feina que tinc a retirar les targetes amb els putos nusos dels cordills i substituir-les per desitjos d'amor. L'amor impossible és el més apassionat...». Ja n'havia tingut prou i em vaig acomiadar: «Bona sort amb la vostra relació». Des d'aquella interacció he procurat passar per la Plana de l'Om cada dia per veure el guardià de l'Arbre dels Desitjos. I sempre hi és, fent-se estimar per l'olivera. Em reconfortava saber que hi ha gent amb una existència més patètica que la meua, però ahir vaig cometre l'error d'anar-hi de matinada... i he hagut de buidar el pis de plantes. Ara em fan vomitar.

PILAR LLASERA, EL POBLENOU VA A LA MODA

Són moltes hores de botiga allò que l'ha fet coneguda. La recordeu? Pilar Llasera Parera, de 1959, i a punt de complir mig segle despatxant al carrer de Sant Josep. Una botiga de moda, de pronúncia tan estranya com rotunda: PakPil. No té gaire misteri, és clar. El *Pil* és a l'arrel de Pilar i el *Pak* és la de la seva mare, Paquita, modista del barri de tota la vida que ara mateix ja va cap als 92 anys. I bo, el cas és que la Pilar ja va néixer i créixer al pis de sobre la botiga, i fins per anar a escola no se'n va haver d'allunyar gens: va fer tota la Primària a l'Ave Maria, a un cop de roc de casa. Com que les monges no la trobaven prou bona per continuar estudiant, al darrer any ja no hi anava a les tardes perquè, fet i fet, vora la mare modista sempre faria més servei. En acabat, com que cada estiu passava deu dies a casa uns oncles de Barcelona, s'admira que la seva cosina, molt poc més gran, acabí de posar una botiga de moda. «I com que a casa ja teníem el local, i ma mare ja començava a estar tipa de fer de modista, doncs ens vam animar...!». I així va néixer aquell PakPil, el 1975, quan la Pilar, encara menor però molt decidida, agafava diners i tren i se n'anava a Barcelona a visitar majoristes per tornar carregada de bosses i paquets. La resta de la setmana –de dilluns tarda a dissabte vespre!– van ser de pura perseverança: la Paquita s'encarregava dels *arreglos* i la Pilar de la venda, fins a multiplicar aquesta vocació per tractar amb la gent. Això i, també, el gust per la muntanya: els seus dos germans grans, el Toni i el Joan, tenien colla al barri i els diumenges se l'enduien a Collbaix o bé fins a Juncadella, a fer ràpel al pont dels Catalans. El grup, d'inspiració parroquial, va de-

sembocar al Centre Excursionista Montserrat i ella també a l'Agrupament Escolta de la Seu, i és allà que la Pilar recupera amigues de la infantesa o d'altres amb qui coincideix als estudis nocturns de Comerç, com la Isabel Melenchon o l'Alba Collado. Només va faltar que Josep Maria Llasera, el pare, delineant a la Lemmerz, coincidís a la feina amb el Josep Maria Montfort i acabés acostant la canalla a les expedicions organitzades pel Centre Excursionista de la Comarca de Bages. Per això trobem aleshores la Pilar incorporada en aquell Equip d'Escalada En Roca (EDER) fent colla amb la Mite Selga, l'Antònia Dalmau, l'Ester Busquets o la Marta Basomba. I amb la colla, els festeigs: allà coneix el Fredi Puig i, bo i casats, tindran dos nois, el Nil i el Berni... Tot plegat, però, sense perdre mai de vista la botiga: la Pilar-mare-de-família agafa dependents per poder créixer amb imatge pròpia –alguna de tan fidel com la Paquita Muntada, totes les tardes de 27 anys seguits!. I comença a viatjar regularment a les fires de París o Madrid i, si convé, a Milà. Aconsegueix marques de qualitat i disseny innovador, i fins s'atreveix a obrir una segona botiga al carrer Nou: més maldecaps encara! «Allà hi passava molta gent, però vendre, el que és vendre, veníem al Poble Nou. Vam ser-hi disset anys... fins que em van fer àvia!». Ara la Pilar, que encara va alguns diumenges a esgarrapar pedra, ja frisa per jubilar-se, mentre recorda enriolada tots aquests anys de roba amunt i avall, i una clientela fidel a qui ella atén i assessora, amb peces de gust personal, sovint un punt atrevides. I mentre defensa preu i qualitat, diu sense embuts que espera que la botiga continuï fins i tot quan ella no hi sigui.

RES NO ÉS EL QUE SEMBLA

El psiquiatre pregunta al pacient què li passa. El pacient respon que té complex de gos. «Fa molt de temps que us passa?», vol saber l'alienista. «Des que era cadell», confessa l'home. L'home de la bata blanca no sap si aviar-lo al veterinari o intentar una psicoanàlisi. Optarà per això segon. «Sou casat?», s'interessa el doctor. Resposta: «Malauradament sí. Amb la dona tot el dia estem com gat i gos». El doctor li demana si no ha sentit mai la temptació de mossegar-la. «Al contrari», aclareix l'home-gos: «És ella qui, si pot, em queixala a mi, la gata maula!». I en dir-ho, es posa dret, s'abaixa un pam els pantalons i mostra al doctor les marques de la dentadura conjugal a la cuixa. «Digui'm si això no és portar una vida de gos!», afegeix. «Ja se sap –diu el doctor, gratant-se la barbeta amb una mà i l'aixel·la amb l'altra–, a gos flac, tot són puces». «I de sexe, com anem?», li etziba el doctor, amb la llengua penjant. «I ca!», fa l'home queixalat. «Res de res?», insisteix el doctor arrossegant les erres com qui rosegua un os. «Diu que tinc la cua massa curta, i això que faig un bon morro!», contesta amb resignació i orgull alhora. «Sospiteu que us pugui ser infidel?», inquireix el doctor, enravenant les orelles. «Impossible!», assegura l'interrogat: «Que heu vist mai un gos banyut?» En aquestes, finalitza l'hora setmanal de teràpia i l'home que fa de gos, el veritable psiquiatre, surt al carrer, i l'home de la bata blanca, que essent un gos creu que és ell el psiquiatre, torna a la cel·la de la gossera on passarà la resta dels seus dies, fins a l'últim udol.

VA DE RETRO

Poso la primer pedra del repàs mensual amb una història de pel·lícula. Els veïns dels habitatges de la Sagrada Família, una promoció d'obra social de l'extingida Caixa de Manresa als anys cinquanta, van quedar astorats els dies 19 i 20 de novembre en veure aparèixer un pal amb una bandera espanyola hissada en un dels portals, com podeu apreciar a la instantània. Tot tenia una explicació. La ciutat, darrerament, és l'escenari recurrent del rodatge de múltiples pel·lícules i sèries, sobretot, quan cal ambientar-les en el passat. En aquest cas, la zona es va transformar en les immediacions d'una caserna de la Guàrdia Civil. S'hi filmaven seqüències de la sèrie de terror en clau còmica *El otro lado*, que produeix Movistar i té el cardoní Berto Romero com a protagonista. L'equip de rodatge va perimetrar tot l'espai per a la gravació i, això sí, prèviament, va avisar la residència d'avis situada al carrer Vallès, per evitar ensurts i l'aparició d'espontanis. No em vull ni imaginar què hagués passat si un ancià amb algun problema de demència s'imaginés que, realment, havia tornat a altres temps viscuts. Al final de la feina, Berto Romero va tenir l'amabilitat de visitar la residència i, fins i tot, es va deixar retratar amb els avis i el personal, tal com recullen les instantànies que ens han fet arribar des del centre.

LAS NOSTRA POLICIA ÉS FAMOSA

Continuant amb un altre cos policial, no pas la Benemèrita, a principis de novembre, les xarxes es van fer ressò que un candidat republicà al Senat per Arizona, als Estats Units, portava l'emblema de la Policia Local de Manresa al cotxe. Es tracta de Blake Masters que, com s'aprecia a la imatge, té decorat el sostre del seu vehicle amb una sèrie d'escuts de policies de diferents punts del món. I, al seient, un fusell d'assalt per si les mosques. Com a bon polític d'ordre, qualsevol precaució és poca. L'anècdota de la fotografia amb la connexió manresana es mereix la ressenya.

Ara, val més que aquest *ranger* impar-teixi doctrina i justícia a casa seva, que aquí ja tenim prou problemes.

HORARI DE BOJOS

D'horaris n'hi ha molts i alguns, de tan

estesos i amb tanta tradició, ja els tenim assimilats. Hi ha l'horari d'oficina, l'horari de botiga, el dels centres comercials, el dels bancs i les caixes... i també el de les fàbriques que treballen de forma continuada en tres torns, matí, tarda i nit. Però d'horari com el de l'establiment ubicat al número 31 del carrer Bisbe Torras i Bages –que publiquem gràcies a la col·laboració d'una subscriptora– no n'havia vist mai cap. Si teniu intenció de visitar aquesta papereria que també ven material d'oficina, sens dubte, el primer que heu de fer és apuntar-vos l'horari perquè fa de mal memoritzar. En segon terme, cal que poseu en marxa el cronòmetre, perquè, a la tarda, sobretot a la tarda, si t'encantes, ja fas tard. Ensopegar el negoci obert és tot un repte. Atenció a l'horari: de dos quarts de deu a tres quarts de dotze, i de tres quarts de quatre a dos quarts de cinc. O sigui, t'atenen durant dues hores i quart, al matí, i durant tres quarts d'hora (!) a la tarda! Intueixo que els dissabtes deu estar tancat, tot i que el rètol no ho especifica. Això sí, es remarca que és un horari provisional, però no diu fins quan dura, la provisionalitat. Qui no voldria treballar en un lloc així? I pensar que encara hi ha qui critica els funcionaris...

CATANYOL

Ara que la Generalitat diu que fomentarà l'ús de la llengua catalana i faci-

litarà les coses a aquells que tinguin dificultats per utilitzar-la en tots els àmbits, potser és moment de ressaltar que, en alguns casos, la immersió no ha acabat de funcionar o, més aviat, contràriament al que es diu, algunes persones no parlen i escriuen correctament ni el català, ni el castellà. L'exemple el podeu trobar al polígon de Bufalvent, on un lector va immortalitzar aquest cartell d'una "nave en venda". Una insòlita combinació lingüística. L'altra opció, potser més habitual, seria la *nau en venta*. En fi, ni l'una ni l'altra.

TANGA AL COVE

Dijous 1 de desembre. A la Sala Petita del Kursaal, l'actor Jordi Vidal, caracteritzat de Guillermina Motta, presenta *Guillermina*. Més d'una hora i mitja de cançons en un espectacle teatralitzat que arrenca riallades constants del públic. En un dels moments més hilarants, baixa a la platea i reparteix deu peces de roba íntima entre diversos espectadors. En concret, nou calçotets i un tanga de dona. Més tard, convida els posseïdors a pujar a l'escenari per llançar-los damunt seu com qui llança arròs a uns nuvis. Fet el gag, del que es tractava era de recuperar les peces per a la propera representació, que no estan els temps per fer gaires dispendis. En acabat, l'artista recull les peces una per una de terra i... s'adona que només

n'hi ha nou. Falta, justament, el tanga. Podria semblar que aquell imprevist formava part del guió, però no era així, algú se l'havia quedat. Segur que va ser pel malentès de demanar que els qui tenien els calçotets els tornessin, i no anomenés el tanga, però el cas és que la senyora a qui li havia entregat ja se l'havia posat a la bossa. Fent una excepció, i veient el goig que li havia fet aquella peça tan minúscula, li va dir que se la podia quedar. L'afortunada va ser una habitual de molts espectacles del Kursaal. Una dona tan simpàtica, tan moderna i tan activa com ho és la... (per discreció no us en diré el nom), que aquell vespre va quedar ben retratada. Va deixar a tothom amb la intriga de saber si el volia com un record o per lluir-lo en la intimitat.

TOT I SER UN DELS LLOCS
IGNASIANS MENYS CONEGUTS,
AMB UNA BONA CAMPANYA
DE PROMOCIÓ HO TINDRÍEU
A PETAR DE TURISTES.

A VOSTÈ LI SEMBLA QUE
AMB LA TRANQUIL·LITAT QUE
ES RESPIRA ALGÚ NECESSITA
TENIR CARRETADES DE
TURISTES DONANT LA
TABARRA?

10. SANT PAU

ALTRES VEGADES ANAVA A SANT PAU, PRIORAT CISTERCENC A LA VORA DEL RIU
CARDENER. EL PRIOR ERA RESPONSABLE DE L'HOSPITAL DE SANTA LÚCIA I
TAMBÉ FOU MESTRE D'IGNASI.

L'ORGÀNICA AL MARRÓ, ON SI NO?

10 ANYS DESPRÉS, RECICLEM MÉS!

L'ENVÀS, ON VAS? FA 10 ANYS! DES DE LLAVORS, SABEM EL MAL QUE FA AL MEDI AMBIENT EL CO₂ QUE DESPRÈN LA FRACCIÓ ORGÀNICA QUAN VA A L'ABOCADOR. PER AIXÒ ÉS TAN IMPORTANT RECICLAR-LA AL

CONTENIDOR MARRÓ O AMB EL SISTEMA DE RECOLLIDA PORTA A PORTA I OBTENIR COMPOST PER A LA TERRA. PERÒ ENCARA PODEM FER I SER-NE MOLTS MÉS. HUMANS, EL FUTUR DEL PLANETA ÉS A LES NOSTRES MANS!

#tufasmanresa

A Manresa,
tens més de **1.500 comerços**
i botigues a la teva disposició

#tufascomerc
#tufasmanresa